bẽnedictione ꝑuenit ad aquã additã Siĺr de oleo ñ ꝯſecrato ꝛc. ¶ Quarto ꝑ cõtritionẽ cordis. Ergo bonũ ẽ imediate cõteri· qñ aduᷣtis te aliq̄ď venia le cõmiſiſſe. Vñ Caſſi· ſuper illud pſ. Ad dñm cũ tribularer dicit. Dñs neſcit differre quẽ cõpuncto corde ſenſerit ſibi ſupplicare. ¶ Quĩto ꝑ oꝛões ꝑcipue dñicã· de pe. di. iij. Quotidianis. Vñ Aug⁹. De quotidianis leuibus peccatis ſine q̇b⁹ h̄ vita nõ ducit̃ quotidiana oꝛõ fideliũ ſatiſfacit. ¶ Sexto ꝑ epãlez bñdictionẽ ꝛ ſm quoſdã etiã ꝑ ſacerdotalẽ. Ergo manẽduz ẽ ĩ ecclía vſq̃ ad finẽ miſſę: ꝛ bñdictionẽ quã ſacerdos dat ĩ fine miſſę deuote ſuſcipe debet vnuſquiſq̃ chriſtianus. ¶ Septimo ꝑ elemoſynã ꝛ largitionẽ. Vñ Dañ. iiij. Peccata tua elemoſynis redime. Vñ canit̃ in q̄dragesima. Abſcõde elemoſynã in ſinũ pauperũ. Quia ſicut aqua extinguit ignẽ ita elemoſyna extinguit peccatũ. Vñ Eccĩ. iij. Sicut in ſereno glacies: ſoluent̃ peccata tua. Et addũt q̇dã ꝑ iniuriarũ dimenſionez: q̄ eſt elemoſyna ſpũalis. Vñ habet̃ Luc. vj. Dimittite ꝛ dimittemini. ¶ Octauo ꝑ dignã eucharĩſtię cõmunionẽ ď cõ. di. ij. Cũ omne crimẽ. Et q̇dam addũt etiã per extremã vnctionẽ· extra de ſacra vnctione. ca. Vnico. De his ſũt verſus. Cõfiteoꝛ tundo cõſpergoꝛ conteroꝛ oꝛo. Signoꝛ edo· dono· ꝑ hęc venialia pono. Et nõ ſolũ ꝑ iſta ſpecialiter numerata · ſed etiã ꝑ quodlibet bonũ opus delent̃ venialia. Et ſicut dicit beatus Tho· de aquino doctoꝛ ſanct⁹. Plura vel paucioꝛa venialia per p̄dicta remittunt̃ · ſm ꝑ hoc ꝙ maioꝛ vel minoꝛ feruoꝛ concitatur: qui de pluribus vl̃ paucioꝛibus ſaltem implicite contritionem cõtineat. Vñ nõ opoꝛtet vt ꝑ hoc ſemꝑ oĩa venialia dimittant̃.

¶ De primo vitio ſcȝ ſuꝑbia.

Superbia deteſtãda ẽ et fugiẽda a q̄libet hoĩe· ꝛ h̄ ꝓpter tria. ¶ Primo qꝛ deo multũ diſplicet· ꝛ ratio hui⁹ ẽ: qꝛ ſuꝑbia primã cõtumeliã deo ĩtulit in primo ãgelo q̄ ei illata fuit. Vñ Tob. iiij. Suꝑbiã nũq̃ in tuo ſenſu aut in tuo ꝟbo dñari ꝑmittas· ab ipſa enĩ initium ſumpſit oĩs ꝑditio. Itẽ qꝛ ſuꝑbia deuz impugnat in omni loco oĩ tꝑe ꝛ in omni ꝑſona. Foꝛnicatio aũt nunq̃ aut raro in ſacro loco cõmittit̃: ſed ſuperbia potius cõmittit̃ in ſacro q̃ in alio· tũc enĩ magis ſuꝑbe ĩdutę ĩcedũt mulieres qñ ad ecclíaz vadũt. Multa etiaz ſunt peccata a q̇b⁹ in p̄cipuis feſtiuitatib⁹ hoĩes abſtinẽt: h̄ ſuꝑbia tũc maxĩe exercet̃. Multę etiã ſũt ꝑſonę q̄ foꝛnicari dedignarent̃: q̄ tñ peccatũ ſuꝑbię recipiunt. Suꝑbia enĩ latitat ſub cinere ꝛ cilicio· iuxta verbũ beati Gregi. Cũ enim ſeru⁹ chriſti oĩa vitia ſuꝑauit: adhuc habet pugnã ꝯ ſuperbiã. Itẽ ſuꝑbus peccat directe cõtra deũ. Ergo q̃tuz ad hoc ſuꝑbia magis diſplicet deo q̃ cõtumelia quã infert ei cupiditas vel aliud vitiũ. Alia enĩ vitia deuz fugiũt cõuertẽdo ſe ad aliã creaturã · vt cupiditas ad aurum ꝛ argentũ· luxuria ꝑcipue ad delectationes q̄ ſũt ĩ tali actu· ꝛ ſic ď alijs vitijs Sed ſuꝑbia vult ſibi vſurpare q̄ ſũt dei ſcȝ honoꝛez glozíam quam ſibi ſoli ſeruat. Vnde gloꝛiã meaz ait domin⁹ alteri nõ dabo. Et ſuꝑbus. Ego mihi eam ꝛ ſi nõ dederis vſurpabo. Contra qď dicit̃ apl's Heb. v. Nemo aſſumat ſibi honoꝛẽ. Idem. Soli deo honoꝛ ꝛ gloꝛia. pſ. Non nobis domine nõ nobis: ſed nomini tuo da gloꝛia. Sicut

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

humilitas d: deū ſpecialiter honora-
re. Unde dr. Eccl.iij. Magna poten-
tia dei ſolius: ⁊ ab humilib⁹ honorat.
Sic ſupbia ſpeciali modo deū inho-
norat ⁊ ſe ei opponit. Un̄ Job.xv. di-
cit. Cucurrit aduerſus eū erecto col-
lo. Unde Greg⁹. Cū oīa vitia fugiāt
a deo ſola ſupbia ſe deo opponit. Itē
cetera vitia auferunt deo pauperes et
ignobiles Sed ſupbia aufert ei nobi
les diuites et potentes. Et ideo ſupbi
ſumūt occaſionē deum impugnandi
Un̄ occaſionē debuerūt ſumere ei ſer
uiendi. Ideo enī ſupbi cōtemnūt deū
qz deus de bonis ſuis plus contulit il
lis q̄z quibuſdā alijs. Et qz deus fecit
eos glorioſiores: ipſi volunt eū inglo
rioſum facere· hoc patz ex eo qz ſupbi
nō ſolū equales volūt eſſe deo: ſ etiā
ſupiores. Un̄ Bern̄· loquēs de illo.ij
Theſſal.ij. vbi dicit· ⁊ fit mentio d an
tichriſto Qui extollit ⁊ aduerſat ſup
omne qd dicit deus: aut qd colit· di-
cit ſic Bern̄. Dico enim vobis q nō
iſte tm̄: ſed et oīs ſupbus extollit ſup
deū· vult enī de⁹ fieri volūtatē ſuā et
ſupbus ſuā· iam videt eq̄litas. Sed
vide malā pportionē· deus enī in his
q ratio approbat ſuā vult fieri volun
tatem. Supbus vero ſine ratione et ꝯ
rationē. Ergo de⁹ ſupbū hoīem vili-
pendit deteſtat odit ⁊ abominat. Ad
pmū ptinet illud Greg. Quāto corā
hoīb⁹ fueris glorioſior: tāto corā deo
⁊ angelis ei⁹ eris vilior. Qz autē deus
ſupbū deteſtat habet Amos.vj. vbi
legit. Iurauit dn̄s de⁹ in aīaz ſuā· di-
cit dn̄s de⁹ exercituū· deteſtor ego ſu-
perbiā iacob. Et Prou̇.viij. Arrogā
tiam ſupbiam et viam prauam et os
bilingue deteſtor. De odio vero quod
habet dn̄s ad ſupbiam ⁊ ad ſuperbū
habetur. Eccl.x. Odibilis corā deo et
hoībus ſupbia. Quia deo ⁊ homini ē
iniurioſa. Deo qz vſurpat ſibi qd ei⁹
ē ſcz dominari. Homini vero qz vult
eum ſibi ſubijcere quē natura ei equa
uit. Item qz ſupbus oībus inuidet.
Un̄ Aug⁹. Supbia oīb⁹ inuidet ſcz
ſupioribus· qz illis nō equat· inferio-
rib⁹ ne ei equant· paribus qz ei equāt
Ergo merito odibilis ē corā deo ⁊ ho
minib⁹ ſuperbia. Signū hui⁹ ſcz q de
us vilipendit ſupbos ⁊ deteſtat: ē hoc
q deus ſuperbos deponit: ⁊ paupes ⁊
mites loco eoꝝ exaltat. Un̄ beata vir-
go maria dicit. Depoſuit potētes d ſe
de ⁊ exaltauit ⁊c̄. Un̄ Eccl.x. Sedes
ducū ſupboꝝ euertit: ⁊ ſedere fecit mi-
tes p eis. Hoc ptz pmo in lucifero d
cui⁹ deiectiōe ſicut dr. Quō cecidiſti
lucifer· q mane oriebaris· vt habetur
Eſa.xiiij. Et Luc.x. Videbā ſathanā
quaſi fulgur de celo cadentem. A deo
autem deiectus eſt lucifer ppter ſuam
ſuperbiam· vt cum eſſet angelus fact⁹
ſit diabolus Et cum eſſet nobiliſſima
et pulcherrima creatura· iam eſt vilior
⁊ deformior cunctis demonibus. Se
cūdum exemplum eſt in homine q vo
luit eſſe ſciens vt deus· ⁊ inſcius factus
eſt vt pecus. Unde Bern̄. Puto iu-
menta dicerent ſi loqui fas eſſet. Ecce
adam factus eſt quaſi vnus ex nobis
Et pſ. Homo cū in honore eſſet nō
intellexit· comparatus eſt iumentis in
ſipientibus. Tertiū in ſaule qui cum
humilis eſſet in regem ſublimatus eſt
Unde.j.Reg.xv. Nōne cū paruus
eſſes in oculis tuis: caput in tribubus
iſrael factus es: Superbus autē fact⁹
a regno eiectus eſt. Unde ſubdit ibi-
dem. Proiecisti ſermones domini: p-
iecit te de⁹ ne ſis rex iſrael· ⁊ ſic de alijs
¶ Secūdo deteſtāda ē ſupbia: quia
diabolo valde placet. Nō ē qz ſupbia

eſt origo oīuȝ criminuȝ. Uñ Iſid. de
ſūmo bono. Principaliū ſeptē vitio-
rū regina ⁊ mater ē ſupbia. vnde ma-
ximū peccatū vocat᷑. Unde pſ. Emū-
dabor a delicto maximo. id ē. ſupbia.
dicit glo. Sciendū ꝙ hoc vitiū ſuper-
bie habet ſe ſicut rex ⁊ regina vitiorū.
Et ergo coronā debet habere ꝫ male-
dictaȝ. Uñ Eſa. xxviij. Ue corone ſu-
perbie. Et ad modum regis quādo ꝫ
vitium venit ad aliquē non venit ſo-
lum ꝫ adducit magnam ſocietatē vi-
tiorum. Uñ Eccī. x. Initium oīs pec-
cati ſupbia. q̄ tenuerit eā adimplebit᷑
maledictis. i. vitijs. vt dicit glo. interli-
nearis. Quia in omni peccato īuenit᷑
ſupbia. Iſid. de ſū. bono. Oīs peccās
ſuperbus ē. qꝛ faciendo vetita cōtem-
ptu habet diuina ꝑcepta. qꝛ ſicut ſine
charitate alie virtutes nihil ſūt: ita ſi-
ne ſupbia alia vitia nihil ſunt. Abſtra-
he ſuperbiaȝ: ⁊ habebis gratiā. Quia
ſuperbis deus reſiſtit. humilib⁹ auteȝ
dat gratiam. Quia cōuexum non eſt
receptiuū liquoris alicuius ꝫ cōcauū
Item ſupbia ſignum ē quo diabolus
ſuos diſtinguit ab alijs. Unde legit᷑
in Iob. xli. de ipſo. Et ipſe eſt rex ſuper
omnes filios ſupbie. Et Greg⁹. Eui-
dentiſſimū ſignū reproborū ſuperbia
eſt. electorum humilitas. Cum ergo
quem quiſqꝫ habeat dn̄m cognoſcat
ſub quo rege militet. vnde in magno
timore ⁊ dolore deberet eſſe q̄ ſe cogno-
ſcit eſſe ſupbuȝ. quia eſt filius diaboli.
Unde Aug⁹ in epl'a quadaȝ. Quem
ſuperbum videris: filium diaboli eſſe
non dubites. Item ſupbia eſt velut q̄-
dam imago diaboli. Unde homo ſu-
perbus expreſſe ſimilis ē diabolo. Iu-
xta illud Gregi. Apoſtate āgelo ſimi-
lis efficitur: duȝ homo hominib⁹ ſimi-
lis eſſe dedignat᷑. Ex quo ſupbus non
poteſt eſſe ſimilis deo neqꝫ ſanctis: ⁊ re-
futat eſſe ſimilis alijs hominib⁹ tunc
oportet ꝙ habeat etiā aliquē ſibi ſimi-
lem. ⁊ talis eſt diabolus. ¶ Tertio de-
teſtāda eſt ſuperbia: qꝛ valde nocet ho-
mini. Quia ꝓuat hominē omnib⁹ vir-
tutib⁹ ⁊ gratijs. Ex quo patet ꝙ argu-
mentum ſupbie eſt ſubtractio gratie.
Unde Greg⁹. Sicut hūilitas omnia
vitia euacuat: omneſqꝫ virtutes colli-
git ⁊ roborat: ſic ſuperbia omnes vir-
tutes deſtruit ⁊ eneruat. ℣. Si tibi co-
pia laus ſapientia formaqꝫ decor. In-
quinat omnia ſupbia ſola ſi comitet᷑.
Item bona opera hominis falſificat.
Unde Aug⁹. Supbia etiā bonis ope-
ribus inſidiatur vt pereant. Chryſo.
ſuper Iohānem. Superbia in nobis
exiſtēte omnis vita noſtra īmunda fit.
Etiam ſi ſobrietatem. ſi virginitateȝ.
ſi ieiuniū ⁊ orationes ⁊ elemoſynam ⁊
q̄cunqꝫ alia ꝑfecerimus. Item ſuper-
bia hominē excecat decipit ⁊ infatuat
Unde Prouer. xj. Ubi hūilitas ibi
ſapiētia. ⁊ ecōtrario. vbi ſuperbia ibi
ſtulticia. Unde Bern̄. Omnis ſuper-
bia ſtulticia. hoc ptȝ. Quia omnis ſu-
perbus ſibiypſi placet. vnde cōſequēs
eſt ꝙ ipſe ſtultus ſit. Nec ē parua ſtul-
ticia iſta ꝙ ſibi placet: cum ipſe deo an-
gelis ⁊ hoībus diſpliceat. Aug⁹. Qui
ſibiypſi placet ſtulto placet. Item patȝ
ſtulticia ſuperbi in hoc ꝙ ipſe exaltati-
onem appetit que fit ad eius maioreȝ
ꝑcipitationem. Unde Iſid. Qui enī
extollitur humiliatur. et qui exaltatur
deijcitur. qui eleuatur ꝓſternitur. qui
inflatur alliditur. De excelſo grauior
caſus eſt. de alto maior ruina. Uñ ceſ-
ſante vita ꝑſenti ſupbus deſcēdit ī in-
fernū. ⁊ humilis aduolabit in celum.
Uñ Luc. xviij. Oīs qui ſe exaltat hu-
miliabit᷑. Sic fit de ſupbo ſicut d̄ vaſe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

q̄ꝺ confringi ꝺebēt q̄ꝺ eleuatᷣ vt pfe-
ctius frāgatᷣ. Unde Prou̇.xvj. Ante
ruinā exaltabitᷣ coꝛ. Etiam qn̄qꝫ non
expectat ꝺn̄s vt ſolū in futurū humi-
lietur: ſed eos etiaꝫ qn̄qꝫ in p̄ſenti hu-
miliat ꝺn̄ ſe ſemꝑ extollere nituntur.
Un̄ ps̄. Deiecisti eos ꝺum alleuarēt.
Et hoc patet in Antiocho rege· vt ha-
betur.ij. Machab.ix. qui ſe extollebat
adeo fuit ꝺeiectus etiā in p̄ſenti: vt in
vermib⁹ qui in ſuo coꝛpe ꝓprio ſcatu-
rierunt: ⁊ in fetoꝛe ſuo miſerabiliter ꝺe
functus eſt. Simile legitᷣ in libro q̇ ꝺi
citur ſcala cęli· ꝙ quidam ꝺiues mul-
tos exceſſit in ſuperbia ⁊ in oꝛnatu ſui
coꝛpis contra ꝺeum· qui etiam ꝓpter
ſuam ſublimitatē ⁊ ſuperbiam loqui
pauperib⁹ hominib⁹ et ſimplicib⁹ ꝺe-
ꝺignabatur. Qui in breui ꝺiuino iu-
ꝺicio ad tantam cecidit miſeriā: ꝙ in-
firmatus ſe viſitantib⁹ reſpōſū ꝺaret
ſe eſſe cattum· ⁊ etiaꝫ ſub lecto ⁊ ban-
chis abſcondebat ſe ſicut cattus. Et
quādocūqꝫ āmonitiōes ſibi fecerunt
ꝺe ſacramēto· ꝺe cōfeſſione· ꝺe contri-
tione· vel etiā ꝺe quacūqꝫ alia re inter-
rogarent eū· nihil reſpondit niſi ſoluꝫ
verbuꝫ. Ego ſum cattus. Et ſic in tali
ſtatu ꝺefunctus eſt ſine viatico et ſine
omni pęnitētia. Unde ī iſto verifica-
tum ē illud ꝺictū ps̄. Homo cū in ho
noꝛe eēt nō intellexit: compatus eſt iu-
mentis inſipientib⁹: ⁊ ſimilis fact⁹ eſt
illis. Ergo ſequi ꝺebemus beatū Hie-
ronymū qui ꝺicit ī quadam epiſtola.
Nihil ita a puericia vitare conat⁹ ſū
quemadmodū tumentē animū et ere-
ctam ceruicem: ꝺei contra ſe odiū ꝓuo
cantem· noui enī magiſtrū ⁊ ꝺominuꝫ
meū in carnis humilitate vixiſſe et ꝺi-
xiſſe: Diſcite a me quia mitis ſū ⁊ hu-
milis coꝛde. ¶ De ſpecieb⁹ ſuper-
bię ⁊ primo ꝺe interioꝛi.

Superbia ꝺiuiditᷣ in ſupbiā ꝫ
interioꝛē ⁊ exterioꝛē. Interi-
oꝛ autē habet q̄ttuoꝛ ſpecies.
Prima ſpecies eſt qn̄ aliq̄s credit ſe
habere bona ſua a ſe ſcꝫ ſanitatē coꝛpo
ris· honoꝛes ꝺiuitias aurū argentum
ꝺomū ⁊ cętera ſpūalia ſcꝫ grāꝫ ⁊ virtu-
tes ⁊ ſapientiam· ⁊ ſic ꝺe alijs. Illa eſt
valde mala ſpecies ꝙ homo vult eſſe
q̄ſi ꝺeus ſuus· qꝛ ꝺicit apl̄s. Quid ha-
bes q̄ꝺ nō accepiſti? Et chriſt⁹· vt ha-
betur Joh.xv. Sine me nihil poteſtis
facere. Et cū nec habetis nec ſcitis nec
poteſtis· qꝛ ſm aplm̄: non ſumus ſuffi
cientes aliquid cogitare ex nobis. Ec-
ce q̄ꝫ mendax ē illa ſpecies. Sed ſi ꝺice
res. Ego laboꝛaui ꝓ illa re. Tunc ego
q̄ro a te a quo habes illā foꝛtitudinē
⁊ ſapiētiaꝫ mediāte q̄ laboꝛaſti? nōne
ab ipſo ꝺeo? Sed ꝺiceres· quis ita fa-
tuus ē ꝙ crederet illa a ſe habere et nō
a ꝺeo? Dico ꝙ iſti lꝫ hoc non ꝺicant
tn̄ oſtendūt hoc ꝑ opa: q̄ſi haberēt illa
a ꝺeo. Simili modo loquēdo ꝺicitur
ꝺe aliquo ꝙ nō credit eſſe chriſtū filiū
ꝺei· cum nec terretᷣ eius cōminationib⁹
nec attrahitᷣ ꝓmiſſionib⁹· nec p̄ceptis
obtemperat· nec conſilijs acquieſcit.
¶ Quattuoꝛ modis ꝺicitᷣ ſuperbus
facere quaſi bona ſua crederet habere
a ſe ⁊ nō a ꝺeo. Primo quātū ad hoc
ꝙ gloꝛiatur ꝺe bonis ſuis ⁊ iactat ſe ꝺe
illis. Unde apl̄us. j. Coꝛ.iiij. Quid
habes quod non accepiſti? quid glo-
quod non accepiſti· ergo noli gloꝛiari
nec te iactare ꝺe bonis tibi a ꝺeo colla-
tis: quia habet poteſtatem priuādi te
illis bonis quādocūqꝫ vult. Et q̇ hęc
veraciter p̄cogitaret: nequaq̄ꝫ ꝺe bo-
nis ſibi collatꝭ ſe iactaret. Scꝺo qꝛ ꝺ̄
bonis ſuis ꝺeo grās non agit. Un̄ ho-
mo ingrat⁹ ꝺꝛ q̄ſi non agnoſcere bene
ficiū acceptū· qꝛ ſi veracitᷣ cognoſceret

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſe a deo accepiſſe: tunc ratio dictaret
ſibi ꝙ datori ſuo gratias ageret. Et il
lud vitium eſt homini multũ nociuũ
quia obſtruit ei fontem diuinę miſeri
cordię. Unde Berñ. Ingratitudo eſt
ventus vrens ſiccans ſibi fontem pie-
tatis: rorē miſericordię· ⁊ fluenta gra
tię. Unde Greg⁹. Nõ eſt dignus dã-
dis: q̃ non agit gratias de dat̃. Ter
tio quia ſibi ipſi viuit ⁊ non deo. Unũ
cũ ſupbus deo ſe ſubijcere ⁊ ei ſeruire
renuit: ipſe bona ab eo accepta non re
cognoſcit· niſi recognitione verborũ
q̃ ridiculoſa ē ⁊ cõtumelioſa. Ridicu-
lum enĩ eſt ꝙ dñs deus ſolũ inueniat
in hoīe calliſſola verborũ. Cõtumelio-
ſum ⁊ irriſorium etiã eſt domino ꝙ cũ
aliquis dominũ ſuũ fateat͛· qui tamē
ei ſeruire dedignat͛. Aug⁹ d̃ vita chri
ſtiana. Ille chriſti nõ famulus ſ; ſub-
ſannator ⁊ irriſor eſt: qui eius ſe ſeruũ
dicit: ⁊ ſibi ſeruire diſſimulat. Modo
ſi quis veraciter recognoſceret ſe ha-
bere corpus cum omnib⁹ mēbris ⁊ vi
tam ſuam totam a deo: vtiq; ratio hu
mana ſibi dictaret ꝙ ei cum toto cor-
pore ⁊ cum omni vita ſua ſeruire debe
ret· quia ſm ꝓphetam. Ipſe fecit nos·
⁊ non ipſi nos. Ergo quilibet chriſti-
anus ſtudere debet vt cum omni vita
ſua dño placeat. Et non huic mũdo.
Unde Apl̃s. Si adhuc hominibus
placerē chriſti ſeru⁹ non eſſem. Quar
to qui de bonis ſuis nõ tribuit deo cũ
ipſe ea requirit in paupibus. Aug⁹ de
verbis dñi· ſermone. xlij. De meo vti-
q; q̃ro ait chriſtus· da mihi ⁊ reddã
tibi· habuiſti me largitorē: fac me de-
bitorem· pauca mihi· das plura vtiq;
tibi reddã· terrena mihi das: cęleſtia
vtiq; reddam. Tempalia das· ęterna
reſtituam. Superbia autē iſta ē valde
nociua homini cũ bona a deo recepit

et non ſe recepiſſe a deo recognoſcit.
Aliter enĩ diuites ſe ad pauperes ha
berent: ſi omnia veraciter cognoſcerēt
ſe habere a deo quę poſſident· ⁊ inſup
ſi ad remunerationē futuram anhela-
rent. Unde Petr⁹ Rauēneñ. O homo
ſi hic pmanſurus es: quę tua ſunt hic
repones. Si autē illuc iturus es: cur
ea hic relinquis: Manus pauperis ē
chriſti gaçophilatiũ. Quia quicquid
accipit paup: chriſtus habet acceptũ
Idem. O homo quicq̇d per pauperē
tranſmittis in cęlum deus vnum acci
pit ad cētum. Exemplum de hoc ꝙ ele
moſyna cētuplum reddit͛ a deo. Quo
dam tēpore epõ quodam p̄dicante ꝙ
erogantes elemoſynas paupibus cē-
tuplum recipient· diues quidam hoc
audiēs: omnia quę habebat in man⁹
epĩ poſuit: et epiſcop⁹ ea pauperibus
erogauit. Illo mortuo filij ſui epm in
cauſa illa traxerunt ad iudiciũ bona
paterna repetentes. Qui cum reddere
non poſſet: inſpiratũ eſt illi ſancto epi-
ſcopo vt irēt ſimul ad patrem· quo ex-
tracto de tumulo inuenerũt in manu
ei⁹ chartam ĩ qua erat ſcriptum: ꝙ nõ
ſolum illa quę in manu epiſcopi poſu
erat receperat: ſed amplius centuplũ
quod videntes filij epiſcopũ dimiſe
runt. ¶ Secũda ſpecies interioris ſu
perbię quãdo aliquis credit ſe ſua do
na habere a deo ſed pro meritis ſuis.
Et hęc mala ⁊ mendax ſuperbia ē· q;
ſi haberemus ex meritis: tũc nõ ex gra
tia· et ſic talis ſuperbia euacuat grãm
dei ex qua dãtur dona hominib⁹. Itē
talis liberaliſſimũ largitorem reputat
venditorem: dum ea quę dominus ei
dat credit ſe habere ꝓ meritis· in quo
deo magnã irreuerentiã exhibet. Itē
magna eſt fatuitas illorũ q̃ credũt ha-
bere dona pro meritis· cum homo non

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſufficiat ſatiſfacere de deo eo qđ ei ali-
as tenetur ratione creationis ratiōe
paſſionis ⁊ redemptionis. Vñ Luc.
xvij. Cum feceritis omnia que ꝑcepta
ſunt vobis: dicite ſerui inutiles ſum⁹
quod debuimus facere fecimus In q̃
bus verbis innuit nobis ꝙ bene ope-
rādo quod debemus ſolumus: ⁊ qđ
deo inutiles ſumus vel ad minus nos
reputare debemus. Deus bonorū no-
ſtrorū non indiget. Unde ps. Bono
rum meorū non indiges. Ergo cum
omnia fecerim⁹ ſm omne poſſe noſtrū
ſcʒ carnem ⁊ ſanguinē noſtrū ⁊ vires
corporis ⁊ anime in ſeruitio ſuo cōſu-
mendo ⁊ inſup eum ex totis virib⁹ di
ligendo adhuc inutiles ſerui ſumus.
Quia totum tenemur ⁊ quod debui-
mus facere ſolū fecimus. Ergo quid
habet nobis dare vel etiam regratiari
ꝓ ſeruitio noſtro: cū ei ante omne poſ-
ſe noſtrum tenemur. Modo nunꝙ fe
cimus poſſe noſtrum imo nec mediū
quid ergo meruimus niſi infernū cū
peccatis noſtris: Non meruimus ad-
huc ꝙ nos fecit ⁊ creauit. Quomodo
tunc pſoluemus ei ꝙ nos redemit cū
amara ſua paſſiōe. Ergo quilibet no-
ſtrum dicere poſſet illud ps. Quid re-
tribuam domino ꝓ omnibus que re-
tribuit mihi. Inſup que in oculis no
ſtris vident merita ī oculis dei ſepius
ſunt demerita. Unde Eſa. lxiiij. Qua
ſi pānus mēſtruate omnes iuſticie no-
ſtre. Greg⁹. Sepe iuſticia nr̄a ad exa-
mē iuſticie dei deducta iniuſticia ē: ⁊ in
ꝯſpectu iudicꝭ ſordet qđ fulget in eſti
matione operantis. Nullus ergo con
fidat de meritis ſuis quia omne meri-
tum noſtrum cōſiſtit in paſſione chri-
ſti ⁊ merito chriſti ⁊ ī miſericordia ipſi
us. Vñ Bern. Meū ē meritū miſeri-
cordia dn̄i. Idē. Sola miſericordia
eſt que homines ꝑuenit et ꝑducit. Et
ſubdit. Sibi multā de hac miſericor
dia cōtraxerat dauid cū diceret. Mi
ſericordia ei⁹ ꝑueniet me: ⁊ miſericor-
dia tua ſubſequet me quia miſericor
dia tua magna eſt ſup me. Et miſeri-
cordia tua ante ocłos meos ē. Et qui
corripit me in miſericordia ⁊ miſerati
onibus deus meus anima mea. Hec
ille. Tertia ſpecies ē quando aliquis
credit ſe habere bonum qđ non habet
vel aſcribit ſibi virtutes quas non ha
bet ⁊ iactat ſe de illis que non habet ⁊
non vult habere mala q̃ habet. In ta-
li ſupbo ē magna pueꝛſitas. Hoc pa-
tet ex eo quia ſm doctores non ē men-
tiendum ꝓ cōſeruanda vita alterius.
Quia non ſunt ſuſcipiēda mala vt ve
niant inde bona ſed omne mendaciū
eſt peccatū: igitur. Sed multo pei⁹ eſt
mentiri contra honorem dei ⁊ ſalutē
ꝓpriā. Unde ps. Perdes omnes q̃
loquūtur mendaciū. Illud enī vitiū
vel illa ſupbia ſpecialiter preſtat impe
dimentū gratie. Primo quia ipſe nō
petit eam cum credit ſe eam iā habere.
Secūdo q: talibus deus nō dat liben
ter gratiam: quia ſcit ꝙ non ſunt gra-
ti quia credūt ſe ante habere et ſic qſi
domin⁹ perderet gratiā ſuam ſi eis eā
daret. Bern. Nunquid non perditur
qđ datur ingrato: ¶ Quarta ſpeci-
es eſt quando aliquis in eſtimatione
ſua preponit ſe alijs ⁊ ſpernit alios et
vult ſolus videri laudabilis. Et dolet
ꝙ etiam alij laudantur ⁊ ſic ꝑponit ſe
alijs. Et hec magna iniquitas ⁊ puer
ſitas eſt. Primo ꝓpter incertitudinē
quam habet talis de bonitate ſua vel
malicia aliena. Eccł. ix. Neſcit homo
vtrum amore dignus ſit vel odio. Et
lʒ homo preſentialiter certus eſſet de
bonitate vł malicia aliena: finaliter tn̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

incertus eſt·lꝫ enim proximus tuus in
ꝑſenti ſit homicida vel iudeus vel ſa
racenꝰ vel adulter·⁊ ſic de alijs. Forſi-
tan in dei ꝓuidentia eſt de ordine che-
rubin ⁊ ſeraphin. Licet ⁊ tu modo ſis
bonus tñ in dei ꝓuidētia, forte es iam
inferni patibulo adiudicatus. Et ꝓ-
pter illā incertitudinē nō debemꝰ nos
ꝑferre alijs in eſtimatione nr̄a Unde
Bern̄. Noli te cōparare maioribꝫ: no
li efferri minoribus. Nulli enī te ꝑpo-
nas: ſed nec compare ꝑſumas. Debe-
ret enī ſe quilibet cōtemptibilē reputa
re: etiā ſi aliquid boni eſſet in eo. Item
ꝑ hoc ꝙ quāto magis ſe aliq̄s appcia
tur: tanto minus corā deo valet. Exē-
plum habemus de hoc. Saul de quo
legimus.j. Reg. xv. Cuꝫ eſſes puulus
in oculis tuis caput in tribubꝫ factꝰ es
Et econtrario. Cum magnus eſſet in
oculis ſuis eiectꝰ eſt d̄ regno ſuo. Sic
ſimili modo dū homo in ſe eſt magnꝰ:
deus in eo q̊dāmodo ē puus·cū cōtra
rio modo oporteat eſſe·oportet enī ho
minē minui vt deus in eo creſcat. Iu-
xta exēplum ꝑcurſoris dñi: vt habetur
Ioh. iij. Illum oportet creſcere·me au
tem minui. Quia illuꝫ q̊ ſe deſpicit ꝓ-
pter deū·illuꝫ deꝰ appciat. ps. Cor cō-
tritū ⁊ humiliatū ⁊c. Item iniquꝰ ē q̊
ꝓximū vult iudicare in quo nō habet
iudiciū·⁊ hoc ē cōtra ꝓhibitionē dñi.
Matth. vij. Nolite iudicare ⁊ non iu-
dicabimini. Maxime cū neſciat q̄ in-
tentione fecit. Et vtruꝫ ex ſurreptione
vel ex deliberatione·vtrū ex ignorātia
vel ex certa ſcientia·vtruꝫ a caſu vel a
ꝓpoſito·vtrū ex vehemētia temptatio-
nis. Si enī talis ſapiēs eſſet: ⁊ peccata
ſua maiora peccatꝭ alioꝝ eſtimaret: cū
melius agnoſcat circūſtantias pecca-
ta ſua aggrauantes qꝫ circūſtantias q̄
aggrauant peccata aliena vel alioruꝫ

Bern̄. Qui ꝑfecte ſeipſum examinan
do intelligit: nullius peccatū par exiſti
mat qd̄ nō ſic̄ ſuū intelligit. Homini
q̊ ſe ꝑfert alijs·⁊ q̊ de ſe ſolo habet bo-
nā opinionē: qn̄qꝫ ita accidit vt Amā
qui de ſe ſolo credebat ꝙ a rege eēt ho
norādus·cū tñ ecōtrario ex iuſſu regis
erat ſuſpendēdus. Un̄ Heſter. iiij. Co
gitāti in corde ſuo Amā ꝙ nullū aliū
rex niſi ſeipſum vellet honorare ⁊c. Et
ſubdit in fine capli. vij. Suſpenſus ē
Aman in patibulo qd̄ parauerat Mar
docheo. Mardocheus xp̄o quē Aman
ſuſpendere voluit: rex honorare prece
pit·vt ibidē legit. Sic ille qui aliū iu-
dicat qn̄qꝫ eſt cōdemnādus. Et q̊ ab
eo iudicat ad regnū ſublimādus eſt·
⁊ ſic patēt iſte q̄ttuor ſpecies ſupbie.
Quomodo aūt he q̄ttuor ſpēs ſup D
bie ſint peccata mortalia·hoc ſm̄ Her
mānum de ſchilditz tali modo patere
poterit. Qui ſe eleuat ⁊ excellētiā appe-
tit d̄ nō bonis quaſi de bonis: eſtimās
ſe bonū eſſe qd̄ nullatenus eſt·liquet
ꝙ peccat cōtra rectā rationē ⁊ contra
veritatē·⁊ per cōſequēs facit id quod
ſm̄ genus ſuū eſt mortale. Et ſimilit̄
eleuans ſe de bonis dei q̄ſi de ſuis·ve-
nit contra charitateꝫ dei: nec deo vult
ſubeſſe quod ē de ſuo genere mortale.
Ideꝫ patet de eo qui bona habita: nō
de gr̄a mera dei: ſed ſuis meritꝭ accepta
credit. Un̄ ex genere ſuo iſtas ſpecies
omnes iſtius motus ſunt peccata mor
talia·licet propter ꝑuētionē rationis
⁊ carentiā cōſenſus volūtatis poſſint
eſſe venialia In omni tñ hoīe iſtis mo
tibus ex plena deliberatione inheren-
te·nō credo ꝙ alicui dubium ſit quin
ſint valde grauia peccata mortalia·et
multo maiora in his qui iam eam in
habitum cōuerterūt·ꝙ ſic delectabi-
liter ī his affectionibꝫ verſari frequē-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tius cõſueuerunt: ꝙ quaſi iam ex con
temptu ⁊ irreuerẽtia dei in ſeipſis ſo-
lum gloriari didicerũt. Per qḋ etiaȝ
patȝ faciliter q̃ſtio. Quarta ſpecies ẽ
peccatũ mortale ex ſuo genere ex eo ꝙ
aliquis in ſe ⁊ non in domĩo de bonis
tam non habitis q̃ȝ habitis vult glo-
riari· ſingulariter inuidens alijs de ta
lib⁹ bonis. ¶ De ſupbia exteriori.

S Uperbia exterior in multis
exercetur ⁊ hoc multipliciter.
Primo in ſupbo habitu · q̃
poteſt eſſe culpabilis ex quattuor cau
ſis. ¶ Prima cauſa ẽ p̃ciofitas· ſicut
quando homo excedit ſtatum ſuūȝ in
p̃cioſitate veſtium (vt quando ruſtic⁹
vel ciuis vult habere tam precioſas ve
ſtes ꝙ quõdã ſuffeciſſet militi vni. Et
miles ſicut comes· comes ſicut rex· et
ſic de alijs. Et ſimiliter de vxoribus i-
telligit̃) hoc erit peccatuȝ. Vñ Greg⁹
in omel'. Homo quidã erat diues · di
cit: Sunt nõnulli qui culpam ſubtili-
um p̃cioſarũq̃ȝ veſtium non putãt eſſe
peccatum· quod ſi culpa non eſſet: ne-
quaq̃ȝ ſermo diuinus tam vigilanter
exprimeret ꝙ diues qui torquebatur
apud inferos purpura ⁊ byſſo indu-
tus fuiſſet. Talia enĩ p̃cioſa veſtimẽ-
ta non querunt̃ niſi ad inanem gl'iam
ſcȝ vt quis honorabilior ceteris vide-
atur. Unde Greg⁹. Ꝯ pro ſola inani
gl'ia veſtimẽtũ p̃cioſi⁹ q̃rit̃: ipa res te-
ſtat̃ ꝙ nemo vult ibi p̃cioſis veſtibus
indui vbi ab alijs nõ poſſit videri. Et
notãdũ ꝙ circa materiã veſtiũ multũ
defecit curioſitas hũana. Primo enĩ
fuit materia veſtis ď pellibus. Unde
Geñ. iij. Fecit deus Ade ⁊ vxori ſue tu
nicas pelliceas. Deinde ꝓceſſum ẽ ad
lanam que lenior eſt q̃ȝ pellis. Tertio
eſt ꝓceſſum ad cortices herbarum ſi-
cut ad linum. Quarto ad ſtercora ver

mium ſcȝ ad ſericum · deinde ad aurũ
⁊ argentum et ad lapides precioſos·
que p̃cioſitas veſtiuȝ diſplicet multũ
deo. In ſignum huius legitur ꝙ qui
primitus inter romanos vtebatur ve-
ſte purpurea a fulmine eſt percuſſus· ⁊
ſic ſubitanea morte interijt in terroreȝ
et in exemplum ſequentibus ne vnq̃ȝ
aliquis audeat ſe contra deuȝ ſuperbe
in precioſis veſtibus erigere. Et etiam
talis precioſitas veſtium eſt reprehen-
ſibilis reſpectu corporis hũani quod
eſt de cinere et terra factum: ⁊ in terraȝ
⁊ in cinerem reuertetur. Unde Greg⁹
in omel'. Indignum eſt enim vili cine
ri fieri purpureum ſaccum. Et de hoc
Bern̄. in quodam tractatu de paſſio-
ne. Quid ſuperbis terra ⁊ cinis: quid
veſte nitida gloriaris: ſubter te ſterni
tur tinea ⁊ operimẽtum tuum erũt ver
mes· hec tua veſtis erit. Item illi qui
ſe exterius ornant precioſis veſtibus:
ſimiles ſunt ſepulcris dealbatis que
exterius apparent hominibus precio-
ſa intus ſunt plena oſſibus mortuoꝝ
Unde Innoc̃ · de vilitate cõditionis
humane. Quid eſt homo precioſe or-
natus niſi ſepulcrum foris de albatũ
intus autem plenum ſpurcicia: Eui-
denter apparet in meatibus noſtri cor
poris. Unde Aug⁹ in quodaȝ ſermo
ne. O homo ſi conſideras quid per os
quid per aures: quid ꝑ nares: ceteroſ-
q̃ȝ meatus egrediatur: nunq̃ȝ vili⁹ ſter
quilinium ĩueniſti. Cum ſic nos ipſos
attente conſideramus· quid ſ̃m corp⁹
ſumus: tunc merito de precioſitate ve-
ſtium erubeſcimus. ¶ Secunda cau-
ſa eſt mollicies veſtimentorum. Con-
tra hoc Johãnes baptiſta qui in vte-
ro fuit ſanctificatus: ⁊ nunq̃ȝ aliquod
peccatum cõmiſit mortale: habuit du
ram veſtem ⁊ multuȝ aſperam. Unde

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

E Mat. iij. dicitur. Ipſe Iohānes habe
bat veſtem de pilis cameloꝝ· vbi dicit
glo. Seru⁹ dei non debet habere veſtē
ad decoꝛē vel ad delectationem: ſꝫ tm̄
ad tegēdā nuditatē. Unde chriſt⁹ di-
cit in euangelio· vt habet̓ Matth. xj.
Qui mollib⁹ induunt̓ in domibus re
gū ſunt. Unde etiam dictis apparet
differētia iter ſeruos chriſti et ſeruos
huius ſeculi. Quia ſerui huius ſeculi
q̄runt in veſtitu coꝛpoꝛis delectationē
et nitoꝛē ⁊ mollicię̄. Un̄ Bern̄. Mol-
lia indumēta mollicię̄ aīę demōſtrant
Non enī curaret̓ cultus coꝛpoꝛis: niſi
ꝑus neglecta fuiſſet mens inculta vir
tutib⁹. Sed ſerui chriſti tm̄ ad tegēdā
nuditatē veſtitum q̄runt. Un̄ apl's. j.
ad Timo. vj. Habētes alimenta ⁊ q̇-
bus tegamur his cōtenti ſum⁹. Imo
ſeruis chriſti cōpetit aſperitas veſtiūꝫ
ad domandū ipſam carnem. Un̄ pſ̄.
Ego autē cum mihi moleſti eſſent in-
duebam me cilicio· ſcꝫ demones ꝑ in-
feſtationē carnis. Un̄ Bern̄· ſup cā-
tica. Chriſtus q̇ nō fallit̓ elegit quod
carni moleſti⁹ eſt. Ergo vtili⁹ illud et
etiā magis eligendū. Et quiſq̇s aliud
docet vel ſuadet ab eo tāq̄ꝫ a ſeducto-
re eſt cauendū. ¶ Tertia cauſa eſt ex-
traneitas qn̄ ſcꝫ aliq̇s vult habere ve-
ſtes extraneas veſtib⁹ alioꝝ diſſimiles
Et talib⁹ minat̓ dn̄s· vt hēt̓ Sophō. j
Viſitabo ſuper principes ⁊ ſup filios
regis et ſuper oēs qui induti ſūt veſte
peregrina. Veſtis peregrina ſunt iſti
varij modi ⁊ nouę adinuentiones ve-
ſtiū quę ab antiquo non fuerūt. Hoc
patꝫ illis q̇ ante viginti vel q̄dragita
annos vixerūt vel ·lx· ꝙ tales nouita-
tes ⁊ vanitates et inciſiones nō vide-
runt q̄les iam vident. Et vę illis q̇ ta
les nouitates inuenerūt vel adhuc ni-
tunt̓ inuenire. Quia ſicut ille lauda-
bilis eſſet qui nouā virtutē et nouum
modum laudabilē viuendi inueniret
(quia ꝑ hoc a deo ⁊ omnib⁊ ſanctis ei⁹
honoraret̓ in cęlo. Et cuꝫ ꝑticeps eēt
oīuꝫ meritoꝝ illoꝝ qui eum imitarē-
tur· et gaudiū ſuum accidētale in cęlo
augmentaret̓ ꝓpter hoc a quolibet ho
mine qui euꝫ imitaret̓) Sic ꝑ oppoſi-
tum vituperabilis ē ille q̇ nouū vitiū
inuenit· vel adhuc inueniet: qꝛ ex hoc
iram dei ꝗuiter cōtra ſe cōcitat· ⁊ reus
erit omniū peccatoꝝ illoꝝ qui eū imi-
tantur. Et ſi damnabit̓ tunc pęna ſua
accidentalis augmentabit̓ ei a quoli
bet homine qui eum imitatus fuerit ī
hoc vitio vſq̄ꝫ ad nouiſſimū diē. Si-
militer illi qui volūt habere veſtes di
uerſoꝝ coloꝝ repꝛehēſibiles ſunt. Cu-
ius ratio poteſt eſſe: qꝛ tales diuerſi co
loꝛes in lana ouiū non inueniunt̓ na-
turaliter. Si taliū coloꝛum dominus
ſic voluiſſet eſſe lanā ouiū ipſe potuiſ-
ſet depingere oues ſicut depinxit aues
⁊ foꝛte a ꝑncipio non fuit facta pictu-
ra hmōi abſq̄ꝫ curioſitate ⁊ culpa. Le
gitur de vna virgine quam remoꝛde-
bat cōſciētia ſua de hoc ꝙ habebat ve-
ſtes alterius coloꝛis q̄ꝫ naturalis. Al-
legans cōtra ſe ꝙ ouis quę nunq̄ꝫ pec
cauerat contēta fuiſſet naturali colo-
re· ipſa vero q̄ multum peccauerat pꝛe
cioſioꝛe vteretur coloꝛe. Et in verita-
te cum homo veſtem mēdicet ab oue.
Iuxta illud verbum Aug. Quis mā
datum euangelicū implens de duab⁊
tunicis dat vnaꝫ nō habēti· ſufficere
deberet homini mendicāti coloꝛ iſte q̇
ſufficit oui elemoſynā largienti. Su-
perbus mendicus eſt cui nō ſufficit id
qꝺ ſufficit illi a q̇ mendicat. ¶ Quar F
ta cauſa ē ſupfluitas. Poteſt aūt illa
ſupfluitas eſſe triplex. Pꝛima ē ſup-
fluitas in illis q̇ volunt habere diuſa

paria veſtiū. Et potius volūt veſtimē-
ta a tineis comedi ꝗꝫ inde chriſtum in
paupibꝰ indui. Unde Jac. vj. Agite
nūc diuites plorātes ⁊ vlulate ī miſerijs
q̄ euenient vobis. diuitie vr̄e putrefa
cte ſunt ⁊ veſtimēta vr̄a a tineis come
ſta ſūt. Aliq̄ habēt tot veſtimētorū pa
ria quot ſūt dies in ſeptimana ⁊ plu-
ra q̄nꝗꝫ ⁊ plures paupes ſunt qui ſu
ſtinēt magnā miſeriaꝫ victu ⁊ veſtitu.
Bern̄. Clamant nudi clamāt fameli-
ci ⁊ cōq̄runtur nobis fame et frigore
miſerabiliter laborantibꝫ q̇d cōferūt
tot mutatoria vel extenſa in pticis et
plicata in manicis. Quō tales diui-
tes implent doctrinā chriſti qui dicit
in euāgelio. Qui habet duas tunicas
det vnā non habēti. Cum tales habe-
ant v. vj. vel viij. tunicas et nemini
quicꝗꝫ dant. Signū eſt ꝙ tales nō ha-
bent veram charitatē dei ⁊ ꝓximi. Un̄
j. Job. iij. Qui habuerit ſubſtantiam
mūdi ⁊ viderit fratrem ſuū neceſſita-
tem habere ⁊ clauſerit viſcera ſua ab
eo quō charitas dei manet in eo. Se
cūdo modo ꝯſideratur ſupfluitas in
illis qui volunt habere longas veſtes
vt maiores videant. qđ vitiū multuꝫ
abūdat iam in q̇buſdā viris q̇ pileos
lōgos deferunt ī capitibus calopedias
in pedibꝰ ⁊ veſtes longas per terram
trahunt ſic volentes adijcere ad ſtatu
ram ſuam cubitum vnū. Cum chriſtꝰ
dicit in euangelio vt habet Mat. vj.
Quis veſtrū cogitans poteſt adijcere
ad ſtaturā ſuā cubitū vnum. Iteꝫ eo-
dem vitio laborant domine q̄ longas
caudas trahunt p̄cioſis veſtibꝰ terraꝫ
induētes poſt ſe ⁊ de nuditate in pau-
peribus chriſti nō curātes. Cauda pu
lices colligunt ⁊ puluerē hominibus
mouent chriſtū vero quem in tot pau
peribꝰ conſpiciunt nudū nō operiūt.

Multum eſt etiam reprehēſibile ꝙ cau-
de aſſumuntur cū natura hominibus
caudam negauit. Sed miſeri homīes
eam ſibi aſſumunt ⁊ in hoc contra or-
dinationem creatoris faciūt: qui eas
ſine cauda creauit. Quoniam ſi pla-
cuiſſet et vtile homini fuiſſet eundem
hominez cum magna cauda creare po
tuiſſet ſicut vulpem leonem et cetera
animalia. Timēdum ē talibus ne dia
bolus in caudis q̇eſcat. Unde legitur
de quodā ſancto ꝙ ipſe quēdā diabo
lū ridentē vidit. Et q̄ſiuit ab eo q̄re ri-
deret. Qui dixit ei: Uidi ſociū meuꝫ
equitantē ſup veſte cuiuſdā mulieris:
q̄ dū traheret caudā ſocꝰ meꝰ cecidit ī
lutū: ⁊ inde riſi. Tertio mō ſupfluitas
ē in illis q̇ volunt habere caputia ma-
gna ⁊ lata ꝺ q̄ttuor q̇nꝗꝫ vel ſex vlnis
⁊ manicas lōgas ī tunicis vſqꝫ ad ter-
ram dependētes ⁊ inciſiōes multas et
lōgas tā in caputijs q̄ꝫ ī tunicis ī q̇bꝰ
oībꝰ ē magna ⁊ inutilis ſuperfluitas.
Quia talis ſupfluitas non eſt ad ho-
norem dei nec etiaꝫ ꝓdeſt ipſi hoī nec
corpi qđ exinde aggrauatur nec aīe q̄
exinde maculatꝛ et deturpatꝛ. De q̇bꝰ
tn̄ oībꝰ ſic ſupflue expēſis ſiue in ſeip-
ſis ſiue ī filijs ſiue ī ſuis vxoribꝰ diſtri
ctam rōneꝫ reddituri ſūt ī die nouiſſi
mo. Sꝫ diceres q̄re tūc tales ſic īutilitꝛ
expendunt talia bona in tali inutili ſu-
perfluitate: Reſpondeo vt honorabi-
liores et nobiliores eſtimētꝛ et ab alijs
honorentur. Unde Innocētius ꝺ vi
litate conditionis humane. Superbꝰ
autem vt magnificus videatur ſata-
git veſtiri duplicibus indui mollibꝰ
precioſis ornari. Tn̄ ſciēdum ꝙ nobi
litas taliū hoīuꝫ aſſimilatꝛ nobilitati
canum. Uerbi gratia. Iſte canis no-
bilis nominatur qui habet lōgos cri
nes et lōgas aures. Sic ſimili modo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tales hoīes volūt habere longas et
multas inciſiones ī caputijs · ⁊ lōgas
manicas ī tunicis · vt nobiles videan
tur. Cōtra quos dicͭ metriſta. ꝟ. No
bilis eſt ille quē nobilitat ſua virtus.
Et vt ꝓpterea plus honorentͬ. Cōtra
quod dicit Ariſto. iiij. ethicͬ. Honor ē
p̄miū virtutis. Et ſm eundē Ariſto.
Virtuoſus ſolꝰ ē honorādus. Vñ di
cit in. iiij. ethicͬ. Scđm veritatē ſolꝰ bo
nus ē honorādus · hec q̄ttuor iam di
cta faciūt habitum reprehenſibilem.
B ¶ Sup̲bia capitis ⁊ etiā criniū ⁊ ma
xime in mulieribꝰ ⁊ etiā in viris mul
tum diſplicet deo. Primo ꝓpter ma
gnam ingratitudinē q̄ñ ſcʒ volūt ha
bere in loco illo crines ad dei contume
liam: vbi deus ꝑ amore eoꝝ portauit
ſpineā coronā. Item nō ſolū ē ibi in
gratitudo magna: ſȝ etiā contemptus
dei · valde enī deū contēnunt q̇ capil
los deo ꝓ ponūt · cū capilli videantur
eſſe ſupfluitates hoīs ſicut ⁊ vngues.
Sed heu plures mulieres faciunt cri
nes ſuos deū ſuum · qꝛ hoc ab hoīe co
litur qđ ꝓ ceterꝭ diligitur. Quia plu
res mulieres maiorē ſollicitudinē ha
bent de crinibꝰ ſuis q̄ȝ de deo. Et de his
q̄ ꝑtinent ad ſalutē ꝓpriam Sicut in
illis apparet qui habēt crines nigros
volunt habere gilſos · dum habēt cri
nes planos volunt habere criſpos. Et
ſic nō fecit illa beata peccatrix poſt cō
uerſionē ad deū · ſicut habetͬ Luc. vij.
Que capillis capitis ſui tergebat pe
des dñi. In quo apparet ꝙ non in tm̄
amabat eos quātū amāt dñe nr̄e iam
in mūdo viuentes. Item ꝓpter multi
plex malū qđ inde ꝓuenit cū tam eis
q̄ȝ eoꝝ ꝓximis de facili malū ꝓueniat
ex pulchritudine crinium. Crines enī
mulieris ſunt ſicut quidā laquei qui
bus fatui capiūtur. Vnde legitur Ju
dith. xvj. Que ipſa colligauit cincinos
ſuos ad capiendū holofernē. Cincini
dicūtur capilli dependentes a capite
mulieris. Sicut pueri laqueos faciūt
de pilis caude equine ad capiendas
aues · ſic diabolus facit de pilis mulie
ris ad capiēdos viros. Hoc ꝑpende
re debent mulieres ille que diſcooper
tis capitibꝰ incedūt vel etiā ſic chori
zant. Vel etiā ille mulieres q̄ breuia
pepla habēt vt retro capilli appareāt
cū q̇bus heu diabolꝰ multas aīas il
laqueat. Ipſis etiā mulieribꝰ nocet
pulchritudo crinium. Accidit enī eis
q̄ñq; ſicut legitͬ Abſolon accidiſſe de
multitudīe ⁊ pulchritudīe criniū eiꝰ.
Quid autē ei acciderit legitͬ. ij. Reg.
xviij. ſcʒ ꝙ caput eius quercui adheſit
ſic et illo ſuſpenſo īter celū ⁊ terrā mu
lus cui inſidebat ꝑtranſijt · et veniens
Joab infixit tres lāceas in cor ipſius.
Sic pulchritudine criniū adheret fa
tua mulier: q̄ñ alicui viro luxurioſo
adheret q̇ ꝑ quercū deſignatͬ. Quer
cus enī fructus defert q̇bus porci pa
ſcūtͬ · ⁊ luxurioſi opera faciūt q̇bus in
fernales porci delectantͬ. Et veniēs di
abolus infigit tres lanceas ī cor muli
eris. Prima lancea vitiū ſuperbie eſt
Scđa vitiū male cōcupiſcentie q̄ ad
ꝓximū. Tertia eſt offenſio diuina · et
pena que debetur eis in futuro. Item
alique mulieres alienos crines impo
nunt capiti ſuo · et hoc magna eſt per
uerſitas. Quia volūt illud facere ad
cōtumeliam dei ⁊ damnū animarum
ſuarū: qđ nullo modo facerent pro
pter honorem dei et ſalutem ꝓpriam.
Si iniungeretur alicui mulieri ꝓ pe
nitētia ꝙ haberet ꝑ noctē vnā manū
alicuiꝰ mulierꝭ mortue: nllo mō vellet
ſȝ facere: diceret enī ſe ꝓ terrore amen
tem fieri. Crines aūt mulierꝭ mortue

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vult habere ad caput ſuū in cōtumeli-
am dei: nec terret inde. Et quandoqꝫ
etiam crines taliū mulierū ſic appoſiti
nudant in pñti in cōfuſionē ipſaꝝ.
Vñ accidit pariſius in quadā genera
li pceſſione· ꝙ quedā ſimia cuidā domi-
ne peplū ſuū cum alienis crinibꝫ quos
deferebat coram toto pplo abſtulit· et
turpis depilata ad modum cornicule
depoſitis alienis plumis nuda reman
ſit. Et iuſto dei iudicio hoc accidit. Vñ
dicit Eſa. iij. Decaluabit dñs verti-
cem filiarum ſion. Et Eſa. xxxiij. Ve q̄
predaris· nōne et tu predaberis: dep-
data fuerat domina illa mulierē mor-
tuam crinibus. Ideo merito ſimia eā
depredauit· quia eadē mēſura reme
P tiebatur ei. ¶ Superbia que exercetur
a mulieribus in peplis multū diſpli-
cet deo· quia peplū mulieribus debet
eſſe materia humilitatis. Unde ſcien
dum ꝙ ꝓpter tres cauſas mulier debet
habere velamen ſuper caput. Prima
vt in hoc oſtendatur ꝙ priuatio in ea et
ab ea incepit ſcz ab Eua: que ē mater
omniū hominū viuentiū. Et ideo mu
lieres potius deferunt velamen quā viri
et precipue poſtquā a viris cognite ſunt.
Unde Eccli. xxv. A muliere factum eſt
initium peccati: ⁊ per illam omnes mo
rimur. Secūdo mulier defert velamē
ſuper caput ſuū vt oſtendatur ꝙ ſupe-
riorem habet ſcz virū ſuum. Quia ſcḋm
apl'm. j. ad Cor. xj. Non eſt vir creat⁹
ꝓpter mulierē: ſed mulier ꝓpter virū
ſuū. Vñ Ariſto· pmo polit· dic. Ma-
ſcul⁹ naturaliter dignior ē femīa. Er-
go ad hoc mulier hꝫ velamen vt ſe ream
cognoſcat ⁊ ſubditā. Unde Ambro.
Ideo mulier velamen debet habere vt
ſcz oſtēdatur ſubiecta viro· et quia per
eam preuaricatio incepit. Tertio ꝓpter
angelos mulier debet habere velamen
ſuper caput. Bern. In quouis diuer
ſorio· in quouis angulo reuerentiam
exhibe angelo tuo· nec audeas illo pre
ſente quod me preſente non auderes.
Unde in quibuſdā terris talis hone-
ſtas ⁊ pudicitia eſt mulierū ꝙ vix au-
derent corā ꝓprijs maritis diſcoper-
tis capitib⁹ apparere. Sed etiā in qui
buſdā terris heu oppoſitū inuenitur·
vbi mulieres maritate non erubeſcūt
nō ſolū corā ꝓprijs diſcoopte appare
re: ſed etiā corā omni pplo diſcooper-
tis capitibus choriçando· quod inde
cens ē maxime ī mulierib⁹ q̄ ſūt cogni
te a viris. Sed virginibus licet· qr hoc I
eſt vnū de tribus ſignis virginitatis
per que virgines cognoſcūt ſcz diſco
opertis capitib⁹ incedere vt ptꝫ in plu-
ribus terris ⁊ regionib⁹ vbi talis mo-
dus ſeruat inter virgines. Queritur de
illis q̄ facies ſuas colorant vtrum pec
cent mortaliter: Reſpondeo ꝙ ſic. Et
hoc tripliciter ꝯtingit. Primo modo
ſi hoc faciūt ꝓpter deceptionē pximoꝝ
ſcz ꝙ alliciāt alios ad cōcupiſcētias il
licitas. Unde Aug⁹. Nō ſolum appe-
tere ſed etiam appeti velle criminoſum
eſt. Unde heu plures tales reperiunt
que quāuis nolunt concupiſcere alios:
volūt tn̄ ꝯcupiſci ab alijs. Et propte-
rea facies ſuas ornāt ⁊ colorant quod
tamē criminoſum eſt. Secūdo modo
hoc faciunt in contemptum ſui creato
ris. Quātū autē tales ſic facies ſuas
colorantes offendant deum poteſt ap
parere ex hoc ꝙ valde videmus offen-
di peritos artifices· quando aliquis pre
ſumit aliquid meliorare in operibus
eorum. Sic etiam eſt dicendū de deo
creatore oīum creaturaꝝ. Vñ Ambro.
ī hexamerō. Deles naturā dei ſi vultū
naturali colore obnubilas: et exq̄ſito
rubore perfundas. Item tales ſimiles

erunt lucifero quia volũt pulchriores
eſſe ꝙ̃ deus omnipotens eos creauit:
qui tamẽ omnipotentia ſua potuiſſet
eos ita pulchros creaſſe: ſicut ſolem ĩ
ſplendore ſuo: ſi ſibi placuiſſet et eis
vtile fuiſſet. Et dum tales volunt ha-
bere exterius facies pulchras: ĩterius
ſumunt facies diabolicas· cõtra illud
Eccĩ. iiij. Non accipias faciem aduer
ſus faciem tuam. Tertio ꝓpter nimiaꝫ
complacẽtiam quam aliquę habent ĩ
pingendo ⁊ colorando facies ſuas,· qꝛ
ſm Aug. Hoc ab homine colitur qđ
prę cęteris diligitur. In ſignuꝫ huius
tales frequẽtius facies ſuas in ſpecu-
lis ꝯſiderant an aliqua macula ſit in
eis· et ſi paruam maculam deprehẽde-
rint in ſe: ſtatim lauant ⁊ abſtergũt eã
Sed animaꝫ coinquinatã multis vi-
tijs non cõſiderant nec eam mundare
et lauare ſtudent. Et hoc ideo fit quia
plus diligunt pulchritudinẽ faciei ꝙ̃
animę. Sed dominus minatur talibꝰ
ſe ſic colorãtibus ꝙ in futuro denigra
bũtur. Juxta illud Johel. ij. Omnes
vultus redigẽtur in ollam· nunꝙ̃ ali-
qua olla nec caldare aliqđ ſic denigra
bitur ſicut facies talium denigrabunt
ſi ſic morientur. Unde etiam Bern̄.
In quo autem membro creator magꝭ
offenditur: in eo peccator grauius tor
R quebitꝰ. ¶ Superbia quę exercetur ĩ cin
gulis ⁊ corrigijs ſericis deauratis vel
deargentatis eſt multum reprehẽſibi-
lis. Primo quia ſuperbia talium corri
giarum in loco humiliatiõis eſt. Un̄
Michę. vj. Humiliatio tua in me-
dio tui. Unde ſicut ſuperbia ĩ paupe-
re amplius diſplicet deo ꝙ̃ in diuite (
quia pauper habet materiam humili-
tatis ⁊ quoddaꝫ reprehenſiuũ ſuperbię)
ſic plus diſplicet deo ſuperbia circa ven
trem: vbi tanta materia humilitatis

eſt: ꝙ̃ diſpliceat ĩ alia parte hominis.
Unde Bern̄· ſuperbus eſt. Naꝫ ma
gnum eſt eſſe humilem in abiectione·
magna prorſus ⁊ rara virtus humili-
tas honorata. Idem. Humilitas bea-
tę Marię virginis omnẽ humiliatio-
nem paruę creaturę ſuperauit· qꝛ maio
rem materiam ſuperbiendi habuit cuꝫ
fuit mater dei. Sic ſuperbia ventris ſu-
perbiam aliorum membrorũ ſuperat cũ
maiorem materiam humilitatis habe-
at. Iteꝫ cũ ſaccus bono frumento ple-
nus competenter ligatus eſt cuꝫ fune
vnius oboli: non modica fatuitas eſt
ad ligandũ ſaccum plenum ĩmundi-
cia q̃rere corrigiam ſericã deauratam
vel deargentatã. Et cum ad ligandũ
vaſa vina precioſa cõtinentia circuli
lignei ſufficiãt· patet ꝙ multum peri-
culoſum eſt circulos deauratos quę-
rere ad ligandum vas ventris quod
abominatione ⁊ ĩmundicia plenuꝫ eſt
Item poteſt oſtendi magna fatuitas
hominũ ornãtium ſe ꝑcioſis corrigijs
qꝛ corrigię illę chare cõſtãt eis. Et nõ
ꝓſunt nec aĩę nec corpi. Imo deus ĩ
eis offenditꝰ· ꝓximus ſcandalizatꝰ· ipſi
etiã hoĩes ex põderoſitate grauãtur.
Ergo illa tria ſequẽtia cogitare debe-
remꝰ· maxĩe tales ſuperbi q̃ ſe cingũt ta-
libꝰ cingulis deargẽtatis vel deauratꝭ
Primũ quõ xp̄s ꝓ eis cũ funibus ſtri
cte a iudeis ligatꝰ fuit qñ ĩ mõte oliue
ti captꝰ fuit. Et qñ ad colũnã ligatus
⁊ flagellatꝰ fuit. Et hoc ideo ſuſtinuit
vt hoĩes a peccatoꝝ vinculis ſolueret.
Scđm ꝙ ſeipſos ecõuerſo vinculis
pctõꝝ ligãt: cũ ſe ſic ſuperbe cingũt ⁊ ſe
diabolo tradũt ſic ligatos. Un̄ dice-
re poſſũt illud pſ. Funes pctõꝝ circũ-
plexi ſũt me. Un̄ Augꝰ de verbis dñi.
Peccatuꝫ peccato addit· funẽ nectit
cũ quo ligetur Tertiũ quõ eoꝝ manꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et pedes in futuro ligentur cum in te-
nebras exteriores a iuſticia dei ꝓiicie-
L tur. ¶ Superbia que exercetur in ſo-
tularibus etiam valde reprehēſibilis
ē. Primo quia fatuitas magna vide-
tur eſſe querere pulchritudinem ī cal-
ciis cum ad hoc calcii ſeu ſotulares in-
uenti ſunt: vt ipſi inquinentur et per
eos pedes ab inquinatione ſeruentur
Sicut nec in radicibus arborum neqꝫ
in fundamentis domoꝝ pulchritudo
ſolet requiri. Sic nec in ſotularibꝰ de
beret requiri pulchritudo. Secundo
quia magna ingratitudo ē velle defer-
re ſuperbiā in pedibus ipſius homīs
dum chriſtus pro amore eius perfora
ri voluit pedibꝰ ſuis. Tercio quia ſu-
perbia maxime in ſotularibus roſtratꝭ
diabolica videtur eſſe adinuentio· cū
non inueniatur aliquod ſimile ī rerū
natura. Nullum animal eſt qd in pe-
de roſtrum habeat: ⁊ ſi aliqua habeāt
in capite. Homīes vero qui nuſqꝫ ro
ſtrum deberent habere volunt ipſum
habere in pedibus. Similiter ⁊ ſtrictu
ra in ſotularibus ē magnę fatuitatis·
tum quia deus offenditur in hoc· tum
quia ipſi pedes ad hoc cōprimuntur
et torquentur. Multi ſunt qui non re-
ciperent ꝓ pęnitentia talem ſtricturaꝫ
pedum in calciis et crurium in caligis
ſi confeſſor eorum eis hoc vellet iniun
gere vt hoc ſuſtinerent ꝓ peccatꝭ ſuis
et propter deum· quod tamen ipſi libē
ter ⁊ letanter ſuſtinēt pro diabolo. Et
ergo pedes ⁊ manus talium in futuro
ligabuntur cuꝫ in tenebras exteriores
ꝓiicientur: vbi ſuffragiis omnium bo-
norum hominum in terris ⁊ ſanctorū
in celis priuabūtur. Quia in inferno
nulla eſt redemptio. Unde exemplūꝫ
Legitur in tractatu de ſeptēplici amo-
re magiſtri Humberti ꝙ quidā ſacer-
dos pro matre ſua mortua multum ſe
affligebat frequēter pro ea celebrādo
et etiam orando. Cum quadam die ce
lebraret ꝓ ea ⁊ deſideraret aliquid ſci
re de ſtatu eius: vidit eaꝫ ī ſporta iuxta
altare detentaꝫ a duobus demonibꝰ
⁊ ligatam. Uidebantur autem de ca-
pite eiꝰ ꝓminere ſerpentes ignei tāqꝫ
capilli. Et bufo ſuper pectus eius cir-
cumcingens anterioribus pedibꝰ col-
lum eius et igneas flāmas in faciem
eius ſpumans· et in manibus et in pe-
dibus catenę ignee quibꝰ ligata erat
Et tunc dictum eſt ei ꝙ inutiliter ora-
ret· quia damnata eēt· ideo quia mor
tua erat impęnitens· hec autem patie-
batur ꝓ ornatu capitꝭ ⁊ crinium ⁊ colo-
ratione faciei· ⁊ ꝓpter denudationem
pectoris ⁊ mamillarū· ⁊ ꝓpter ornatuꝫ
pedum in ſotularibus· ⁊ manuū ī anu
lis ⁊ huiuſmodi vanitatibꝰ ⁊ choreis
quibus vitam ſuā duxerat. Unde di
citur de talibus pompoſis. Mat. xxii.
Ligatis manibus ⁊ pedibꝰ ꝓiicite eos
in tenebras exteriores.

¶ De dānis q̄ ꝓfert ſupbꝰ ornatus. M

Superbus ornatus mulierū
nocet multis. Primo q: q̄li-
bet mulier ſupba pompoſe or
nata peccat cōtra ſeipſam· q: decorem
anime ſuę deturpat ⁊ ſeipſam ī anima
mortificat. Modo malꝰ homo ē ille q̄
ſe corpaliter occidit: quid tunc q̄ ſe to
taliter in aīa ⁊ in corpe occidit: Augꝰ
Mors corpis neceſſaria eſt: mors aīę
voluntaria. Unde corpꝰ mulieris pecca
tricis eſt ſepulcrum anime mortuę. Et
ille que ſe exterius ornant ſimiles ſunt
ſepulcris dealbatꝭ: quę exterius appa-
rent hoībꝰ ſpecioſa· intꝰ vo plena ſūt
oſſibus mortuoꝝ. Unde dicit xps ī euan
gelio Math. xxiii. Ue vobis ſcribę ⁊
phariſei hypocritę q̄ ſiles eſtꝭ ſepulcr.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dealbatis que a foris apparēt hoibꝰ
ſpecioſa: intus vero plena ſunt oſſibꝰ
mortuorū ⁊ omni ſpurcitia. Inſuꝑ au
fert ei remiſſionem peccatorū ⁊ oratio
nem quam facit in eccleſia · non enim
deus exaudit orationem quā facit mu
lier ita ſuperbe incedēs et ornata. Vn̄
ſuꝑ illud .j. ad Timo. ij. Non ī tortis
crinibus dic̄ glo. Suꝑbus habitus
non impetrat. Hieroꝰ in ep̄la. Qua fi
ducia erigis ad celum vultum quem
cognitor nō cognoſcit: potius eēt eis
humiliter eſſe in domo: ꝙ̄ ſuperbe eſſe
in eccleſia. Si aliqua mulier eſſet que
in nullam eccleſiā iret in ſolēnitatibꝰ
ipſa reputaret̄ habere vitam hereticā.
Quid ergo de ea que facit quod dete-
rius ē: Quomodo talis mulier remiſ
ſionem peccatorū ſuorum cōſequetur
que in eccleſia deum offendit vbi pla-
care debuit. ¶ Secūdo talis mulier
peccat cōtra deū. Primo quia filios
dei occidit ꝓ quibꝫ mortuꝰ eſt. Et hoc
fit totiens quotiēs aliquem bonū ho-
minē ad peccandū inducit vt eam illi-
cite concupiſcat. Modo cuꝫ quis ali-
cui patri carnali occidit filiū ſuū gra-
uiter offendit; quid tūc deus qui plꝰ
diligit filios ſuos ꝙ̄ pater carnalis:
Secūdo quia ſanguineꝫ ipſiꝰ denuo
effundit · quia ſicut de corpore huma-
no ſano non poteſt abſcindi membrū
ſanum ſine effuſione ſanguinis: ſic bo
nus homo in gratia exiſtens non pōt
abſcindi per peccatuꝫ mortale a corpo
re myſtico ipſius chriſti ſine myſtica ef
fuſione ſanguinis chriſti. Vn̄ Bern̄.
in ſermone. Nōne tibi videt̄ grauio-
rem ab eo chriſtus ſuſtinere ꝑſecutio-
nem qui ſuggeſtione maligna · exēplo
pernicioſo: ſcandali occaſione ab eo ꝑ
uertit animas ꝗs redemit: ꝙ̄ a iudeo
qui ſanguinem illum fudit: Tertio tē
plum eius ſpirituale incēdit · quilibet
enim fidelis templū eſt opere ſpiritus
ſancti in baptiſmo dedicatū · ſicut di-
cit glo · ſuper illud .j. Cor. iij. Templū
dei ſanctum eſt qđ eſtis vos. Qui ma-
teriale templum incendit malus eſt et
reputatur · incēdiarius nominat̄ ⁊ ad
papā poſt denūciatiōeꝫ ꝓ abſolutiōe
mittit̄ · quid tunc qui ſpirituale tēplū
eius incēdit: quod plus omnibꝫ tem-
plis materialibus diligit · quia illud
met ſuo ſanguine cōſecrauit: Ex quo
patet quātū deum offendit qui huiuſ
modi templū incendit. Vnde pſ. In
cenderunt igni ſanctuariuꝫ tuum ⁊c̄.
¶ Tertio talis mulier nocet angelis
Primo quia ꝓ̇uat eos ⁊ etiam beatā
virginē ⁊ omnes ſanctos gaudio qđ
habuerunt in cōuerſione illius pecca
toris. Vnde Luc̄. xv. dicit̄. Gaudiuꝫ
eſt angelis dei ſuper vno pec · pe · agen-
te. Bern̄ · ſuper cantica. Gaudent an-
geli in cōuerſione peccatorum ſalutem
hominū ſitientes · lachryme penitētiū
ſunt vinum angelorū. Ex quo manife
ſte elicitur ꝙ ſicut letati ſunt in cōuer-
ſione illius peccatoris: ſic ecōuerſo tri
ſtantur cuꝫ ad peccatum reuertit̄. Vn̄
Ambro. An non angelos ingemiſcere
credimus: cuꝫ homo penitens ad pec-
catum reuertitur · ideo dicit̄ .j. Cor. xj
Mulier debet habere velamen ſuper
caput ſuuꝫ ꝓpter angelos ſcꝫ ne offen
dat angelos occidēdo homīes quos
ipſi cuſtodiūt. Iteꝫ qꝛ ſeruitiū illi hoi
exhibitū ab ipſis angelis euacuat̄: de
q̊ ſeruitio dicit pſ. Angelis ſuis deꝰ
mādauit de te. Itē qꝛ ruina ipſoꝝ re-
parari debuit ꝑ talē hoīeꝫ conuerſum
a peccatis · quā reparationē illa muli-
er impedit ꝗ illuꝫ ad peccādū inducit
Ex qbꝰ ptꝫ ꝙ talis mulier grauit̄ offē
dit angelos. ¶ Quarto talis mulier

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑeccat contra ꝓximos: qꝛ ē interfectrix
fratrum ſuorum· cum hoīem quēcūqꝫ
ꝑ ornatū ſuū ad peccandū inducit· qꝛ
oēs ſumꝰ fratres: qꝛ oēs habemꝰ vnuz
pr̄ez ⁊ vnā matrē· ſ· deū ⁊ mariā. Adaz
⁊ Euā· vnā fidē· vnū baptiſma· vnaz
patriā ⁊ hereditatē ſcz celū. Et deꝰ re-
quiret illas aīas a tali muliere in iudi-
cio· et aīa eius erit ꝓ anima h' illis· qꝛ
ſꝫm leges. Qui occaſionē damni dat:
damnū dediſſe videt᷑. Vñ dꝛ Exo. xxj
Si quis aperuerit ciſternaz ⁊ foderit
⁊ non operuerit eā· ſi ceciderit bos vel
aſinus in eā reddet dn̄s ciſterne p̄ciū
iumēti. Ubi dicit glo. Ciſterna aperit᷑
qn̄ mulier ornat᷑· in eā non opertā bos
vel aſinus cadit: qn̄ occaſiōe pulchri-
tudinis quā mulier incaute oſtendit
aliqꝭ perit Et in hoc caſu aīa pereūtis
de manu mulieris requiret᷑. ¶ Quin-
to diabolo placet talis mulier· qꝛ dia-
bolus vtit᷑ tali muliere tāqꝫ gladio ad
occidendū filios dei. Unde Hieroꝰ.
Gladiꝰ igneus ē ſpecies mulierꝝ ⁊ pul
chritudo mulierꝝ: multū enī potēs eſt
ad exurēdū cor humanū. Vñ Prou.
v. dicit᷑. Acuta q̄ſi gladiꝰ biceps. Bi-
ceps aūt gladius pōt dici pulchritu-
do iſta· qꝛ mulierem in q̄ eſt ledit ꝑ ſu-
perbiā· ⁊ ipſos aſpicientes ꝑ luxuriā.
Itez pōt dici gladius biceps· qꝛ qn̄qꝫ
corpori ⁊ aīe eſt occaſio mortis. Itez
vtitur tali muliere tanqꝫ reti. Unde
Eccēs. vij. Inueni mulierē morte ama-
riorem: qꝛ mors naturalis ſepat aīaz
a corpe: ſꝫ mulier ornata ſeparat ani-
mam a deo q̄ eſt mors eterna. Sꝫ poſt
ſubditur ibidem. Que laqueus vena-
torum eſt· id ē· demonū· cum quo la-
queo capiunt homines. Ergo mulier
ornata plena eſt laqueis a planta pe-
dis vſqꝫ ad verticem. Unde exemplū
Narrat ceſarius ꝙ ſacerdos quidaz
vidit quādam mulierem varijs veſti-
mentis tectam. In cuius veſtimento-
rum cauda quam poſt ſe trahebat lon-
giſſimaz: vidit multitudinē demonū
q̄ erant nigri vt ethiopes· ꝑui vt gli-
res: ore cachinātes· manibus plaudē-
tes. Et ſicut piſces ī ſagena incluſi ſal-
tantes. Conſpexit· eāqꝫ ſtare iuſſit· po-
pulum aduocauit· ⁊ demones ne fu-
gerent adiurauit. Et vt populꝰ hoc vi-
dere poſſet p̄cibus obtinuit. Videnſ-
qꝫ mulier ꝓpter veſtimentorū ſupbiā
ſe ſic a demonibus deluſam et deriſui
habitam: domuz rediens veſtimenta
mutauit· et tā ipſi qꝫ alijs hec viſio fa-
cta eſt occaſio humilitatis.

¶ Supbꝰ ornatꝰ qn̄ ē pctm̄ mortale.

Ornatus mulierū ſimiliter et
virorum poteſt eſſe peccatum
mortale tripliciter. Primo
ꝓpter intentionem· quedaz enī ornāt
ſe vt ab alijs cōcupiſcāt᷑ qꝫ a virꝭ ſuis
quod cōſtat eſſe mortale peccatum· lꝫ
non habeant voluntatem cōſentiēdi
illis qui eas concupiſcunt. Quia ſꝫm
Augꝰ. Non ſolum appetere: ſed etiam
appeti velle criminoſū ē. Vñ Chryſo.
in libro de cōpunctione. Si mulier ſe
decorauerit ⁊ ad ſe viſus hominū pro-
uocauerit: extremā vindictam ſuſtine-
bit. Alie vero dicūt ſicut ille mulieres
que ſunt in matrimonio conſtitute: ꝙ
iam ſe ornant vt viris ſuis placeant: ⁊
ſic cuſtodiant ſe ab alijs mulieribus.
Sed mentita ē iniquitas ſibi· hoc pa-
tet: quia multe mulieres ornant ſe po-
tius quando prodeūt in publicuz: qꝫ
quando ſunt cuz viris in domibꝰ ſuis
Itē qn̄qꝫ viri ſūt ī remotꝭ ꝑtibꝰ· ⁊ vxo-
res taliū dicūt ꝙ ornāt ſe ꝓpter mari-
tos ꝓprios ad cōplacēdū eis. Sꝫ de
(qui cognoſcit corda hoīuz) ſcit an ſic
ſit q̇ nllo modo decipit᷑. Sꝫ ſciēduz ē

ſm beatū Tho. ſe. ſe. q. clix. Q̄ mulier
in matrimonio conſtituta licite poteſt
operā dare q̄ viro ſuo placeat: ne per
eius ɔtemptū i adulteriū labat̄. Vn̄
dr̄. j. ad Cor. vij. Mulier q̄ nupta ē co
gitat q̄ mundi ſunt quō placeat viro
ſuo. Et ideo ſi mulier cōiūcta ad h̄ ſe
ornat vt viro ſuo placeat: hoc pōt fie-
ri abſq̄ peccato. ſictū q̄ non ꝓpter cō-
ſuetudinem aliarū mulierū cū quibꝫ
cōuerſatur. nec etiam ex affectu inordi
nato ꝓcedat talis ornatus: ſ; cum mo-
deratione fieri debet. Sed mulieres q̄
viros non habēt nec habere intendūt
nō poſſunt abſq̄ peccato appetere cō-
placere virorū aſpectibus ad concupi
ſcendū. q2 hoc eſt eis dare incētiuum
peccandi. Et ſi q̄dem hac intentiōe ſe
ornent vt alios ꝓuocēt mortaliter pec
cant. Si autem ex quadā leuitate ſeu
etiam vanitate ꝓpter quādā iactātiā
nec ſemper eſt peccatū mortale. ſ; qñq̄
veniale. Et eadē ratio ē q̄ꝫtum ad hoc
de viris. Hec ille. Scdō cū ſe ornant
ex ſupbia. ſc; extollendo ſe ſuper alios
hoīes et cōtēnendo alios qui nō hn̄t
talē ornatū veſtiū. Vn̄ Innoc. de vti-
litate cōditionis hūane. Supbꝫ aūt
vt magnificꝫ videat̄ ſatagit veſtiri du
plicibꝫ. indui mollibꝫ. ꝓcioſis ornari
Hoc ptz. q2 heu multi hoīes ex ſuper-
bia ſe ornāt vt excedāt alios ī pulchri
tudine: vel ſaltē nō excedant̄ ab alijs.
vel ex amore vanę laudis 7 vanę glīę:
vt dicat̄ q̄ ipſi ſint pulchri 7 honora-
biles. Nō eſt veriſimile q̄ tales hoīes
charitatē dei 7 ꝓximi 7 ꝓprię ſalutis
habeant: q2 verba vanę glorię chario-
ra habēt q̄ꝫ fratres ſuos. q̄ꝫ deū. q̄ꝫ ꝓ-
priam ſalutē. q̄ꝫ etiam ęternā gloriā.
Tales enī multū cōtemnunt ęternam
glīam q̄ ei ꝓponunt laudes 7 gloriam
hoīū. Charius enī habēt vt pulchri

dicant̄ q̄ꝫ vt cōſequant̄ regnū ęternū
Quia Luc. xiiij. dr̄. Oīs qui ſe exaltat
hūiliabit̄. et oīs q̄ ſe humiliat exalta-
bitur. ¶ Tertio ꝓpt̄ nimiā cōplacēti-
am 7 amorē 7 ſollicitudinē quā habēt
ad ornatū 7 pulchritudinē corporis.
Tantꝫ enī pōt eſſe amor ille et tāta cō-
placentia q̄ erit mortale peccatū 7 q̄ſi
idolatria. vt qñ amor ille amorem dei
ſuperat. hoc enī ab hoīe colit̄ quod ꝓ
cęteris diligit̄. Hoc bn̄ patet in illis
q̄ omnē ſollicitudinem apponūt quō
corpꝫ ornare poſſint: 7 ſic tempus ſuū
cōſumunt. Unde Chryſo. in libro d̄
cōpunctione cordis. Nos tēpus vitę
noſtrę cōſuminꝫ expoliantes dominā
id ē. aīam diuerſis virtutibꝫ. 7 ador-
nantes ancillā ſc; corpus varijs orna
tibus. Unde etiā dicit Augꝫ de ver-
bis apoſtoli ſermone. xliij. Corpis hu
ius. i. exterioris hoīs ornamēta quā-
to amplius appetunt̄: tanto erunt ma
iora hoīs interioris detrimēta. quāto
autē minus appetunt̄ exteriora hoīs
ornamenta: tāto magis pulchris mo
ribus homo interior adornatur. Ergo
poſtponenda eſt nimia cōplacentia ve
ſtium. quia ꝓpter hanc ſolā poſſet ho
mo damnari. Unde exemplū ſcribit
Humbertus de ſeptēplici timore. Q̄
fuit q̄daꝫ nobilis dn̄a in francia quę
reputata fuit ſancta in diebus ſuis cū
adhuc hic viueret. Quę cuꝫ ſemel eēt
rapta vidit quandā magnaꝫ comitiſ-
ſam quę fuit ei familiaris. Et cū aīam
eius dęmones traherent ad infernuꝫ
ipſa eiulando clamabat. heu me miſe
ram. q2 ſatis caſta fui 7 abſtinēs 7 ele-
moſynaria: nec ꝓ alia re damnor niſi
ꝓ ornatu vario quē nimiū dilexi: 7 in
quo ipſi mihi nimis cōplacui. 7 ſic cū
tali ornatu corporis mei ꝓximis meis
occaſio malarū cōcupſcentiaꝝ fui. et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſepius monita tam in ſermonibꝯ ꝙȝ in
cõfeſſionibus meis nõ ceſſaui. Quia
ꝓpter nobilitatẽ reputabã mihi talia
licere ⁊ ſic diſparuit. ¶ Quincȝ
debẽt cohibere ſupbum ornatum.

Ornatum corpis cohibere de
bent illa q̇nqȝ. Primum dei
ordinatio q̄ vult vt in pſen
ti tẽpore intendat̕ reformatio animaꝝ
quia ad hoc ſpecialiter fuit pmus ad
uentus filij dei in mundũ. In futuro
vero vult vt fiat reformatio corporũ.
⁊ ad hoc erit ſecũdus aduẽtus. Tunc
enĩ reſurgẽt corpora ſanctoꝝ: ⁊ gliam
ſuam habebũt que hic ſine gloria fue
rũt. Sed illa corpora q̄ hic ſupbe fue
runt ornata a chriſto nõ ornabuntur.
Bern̄. Cum dominus ad iudiciũ ve
nerit: non reformabit niſi qđ humili
tatis et abiectionis inuenerit. Unde
aplꝰs ad Philip. iij. Saluatorez ex
pectamus qui reformabit corpus hu
militatis noſtre. ¶ Scđm eſt ꝙ orna
tus iſte tunc deficiet quãdo magis eſt
neceſſarius. hoc ẽ in morte hoĩs cũ
deo debeat homo pſentari et angelis
eius: cũ iturus ſit ad gloriam celeſtis
regni. Unde Eſa. iij. In die iſta aufe
ret dñs ornamẽta calciamentoruȝ et
anulos aureos ⁊ lunulas ⁊ torques et
monilia ⁊ armillaſ ⁊ mitraſ. Armillaſ
vocat gloſa ornamenta brachiorum.
nec ſolum deficiet glorie ornatus: ſed
etiã cõmutabitur in ignominiã. Et q̄
plus habuit de gloria plꝰ habebit tũc
de ignominia. Unde Oſee. iiij. Glori
am eorũ in ignominiaȝ cõmutabo. Et
Eſa. iij. Erit ꝓ ſuaui odore fetor. et ꝓ
zona funiculus. ꝓ criſpanti crine cal
uiciũ. ꝓ faſcia pectorali ciliciũ. ¶ Ter
tium eſt vanitas ipſius pulchritudi
nis de q̄ pulchritudine legit̕ Prou̇.
vlt̕. Fallax gratia et vana ẽ pulchritu
do: mulier timens deum ipſa laudabi
tur. Uana dicit̕ pulchritudo: quia ci
to vadit ĩ nihilũ ꝓpter quod flori cõ
parat̕. In Eſaia enĩ legitur. Omnis
caro fenum: et omnis gloria eiꝰ tanqȝ
flos agri. Licet flores ſint magne pul
chritudinis: tamen ſatis parũ amatur
pulchritudo illa. Ratio. quia cito per
tranſit. Sic parum amanda eſſet pul
chritudo corpis quia cito amittit̕ ad
minus in morte. ¶ Quartuȝ ẽ ꝙ pul
chritudo talis frequenter maledicta ẽ
Unñ Job. v. Uidi ſtultuȝ firma radi
ce. ⁊ maledixi pulchritudini eiꝰ ſtatim
Maledicta ẽ pulchritudo hominis il
lius qui ꝓpter pulchritudinem ſuam
damnabit̕. Expediuiſſet enĩ homini il
li ꝙ fuiſſet leproſus vel naſo vel auri
bus mutilatus: ꝙȝ ꝙ eſſet pulcher hic.
¶ Quintũ ẽ ꝙ pulchritudo illiꝰ val
de nociua ẽ. quia nocet ſibiipſi. nocet
pximis. deo ⁊ angelis. hoc ptȝ ante ſu
pra eodẽ ca. M. Et hec dicta ſunt de
ſupbia ĩteriori et exteriori ĩ generali.
¶ De filiabꝫ ſupbie ⁊ pͦ de iactantia.

Iactantia deteſtãda eſt pmo
qꝛ iactans ſe de bonis gratiã
dei effundet et opa bona per
det. Unde de pmo dꝛ Eccl̄i. xx. Gratie
aũt futurorũ effundent̕. De ſecundo
dicit Maximus in ſermone quodam
Non poſſumus ſimul ꝓ vno eodẽqȝ
ope fauorem mũdi appetere ⁊ pmium
celeſtis glorie inde acquirere. Item
Gregꝰ in moral̕. O quã miſeri ſunt q̇
affectant laudes hominũ ⁊ ſemetipſis
diſſipant fructus laborũ ſuoruȝ. dũqȝ
ſe oſtendere alienis oculis appetunt:
damnãt quod agunt. ¶ Secũdo qꝛ
talis fert teſtimonium de ſeipſo. Ergo
ad talem poteſt dici vere qđ iudei di
xerunt ad chriſtũ mẽdaciter. vt habet̕
Job. viij. Tu de teipſo teſtimonium

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

perhibes: teſtimoniū tuū non eſt verū.
In xp̄o cui hꝫ dicebat nō habebat lo-
cū hꝫ dictū: qꝛ veracit̄ potuit de ſeipſo
teſtimoniū ꝑhibere. Quia ſeipſuꝫ no-
uit plene qđ alij hoīes nō poſſunt face-
re ꝙ ſeipſos plene et veraciter cogno-
ſcant. Vn̄ Hilarius dicit. Soli deo
de ſe credendū eſt: quia ſe ſolus nouit.
Sed in alijs hominibꝰ verū ē qđ di-
cit apl's. ij. ad Cor. x. Non q̇ ſeipſū cō-
mendat ꝓbatus ē: ſed quem deus cō-
mendat. Tertio qui ſe iactat idoluꝫ ſe
ipſum facit: ſeipſum colens et gloriaꝫ
ſibijpſi attribuens: que deo ꝑncipali-
ter attribuenda ē. Vn̄ apl's. Soli deo
honor ⁊ gloria. ps̄. Nō nobis dn̄e nō
Q nob: ſed nomini tuo da gl'iaꝫ. ¶ Que-
ritur vtrum iactātia ſit peccatū morta-
le: Pro quo ſciendū ꝙ ſeipſū iactare
ſiue laudare poteſt cōtingere octo mo-
dis. Primo modo ꝓpter bonā famaꝫ
ꝓprie vt ſcꝫ homo poſſit ſeruare ſuā bo-
nam famā: ſic ſe ſamuel laudauit poſt-
ꝗꝫ ſenuit coram filijs iſrael: vt habetur
j. Reg. xij. dicens ad eos. Itaqꝫ cōuer-
ſatus ſum coram vobis ab adoleſcen-
tia mea vſqꝫ ad hanc diem. Ecce pſto
ſum loquimini đ me coram domino ⁊
coram chriſto eius. vtrum bouē cuiuſ-
qꝫ tulerim aut aſinum. ſi quēpiam ca-
lūniatus ſum. aut oppreſſi aliquē. Si
de manu cuiuſqꝫ munus accepi ⁊ con-
temnam illud hodie reſtituāqꝫ vobis
Et poſt ſubdit. Teſtis mihi eſt dn̄s ꝙ
non inuenieriꝭ ī manu mea quicqꝫ ma-
li. Sic ſimili modo cū q̇s inculpatus
eſſet iniuſte vel etiam timeret inculpa-
ri iniuſte: in tali caſu poſſet ſeipſū lau-
dare ad cōſeruandā famam ſuam. qꝛ
crudelis ē qui negligit famā ſuā. imo
homo cum inculpatur iniuſte: tenetur
defendere bonam famam ſuā ⁊ ſe excu-
ſare ⁊ oſtendere inocentiā ſuā. Quia
dicitur Prouer. xxij. Melius ē nomē
bonū qꝫ diuitie multe. Unde Hugo
de ſancto victore. Non ſufficit nob̄ vi-
ta ſancta: niſi ſit et fama bona. Unde
Augꝰ. Duo ſunt tibi neceſſaria ſcꝫ cō-
ſcientia ⁊ fama. conſcientia ꝓpter te. ⁊
fama ꝓpter ꝓximum. ¶ Secūdo pōt
quis ſe laudare de bonis ſuis ꝓpt' ſub-
leuationem ſpēi. ſic ſe laudauit ezechi-
as vt habetur Eſa. xxxviij. vbi dicitur
Egrotauit ezechias vſqꝫ ad morteꝫ. ⁊
introijt ad eum eſaias ꝓpheta. et dixit
ei: Hec dicit dn̄s deꝰ. Diſpone domui
tue quia morieris tu ⁊ non viues. Et
cōuertit ezechias faciem ſuam ad pa-
rietem et adorabat ad dn̄m. et dixit:
Obſecro domine memēto queſo quō
ambulauerim coram te in veritate et ī
corde perfecto. ⁊ quod bonum ē ī ocu-
lis tuis fecerim Et fleuit ezechias fletu
magno. Et factum eſt verbuꝫ domini
ad eſaiā ꝓphetaꝫ dicens: Vade ⁊ dic
ezechie hec dicit dominꝰ. Audiui ora-
tionem tuam: ⁊ vidi lachrymas tuas.
⁊ ecce ego adijciam ſuꝑ dies tuos. xv.
ānos. ⁊ de manu regis aſſyriorū eruā
te et ciuitatem iſtam. Sic ſimili modo
cum quis eēt in maximis anxietatibꝰ
cōſtitutꝰ: ſiue etiam ī agone mortis. et
de deſperatione tēptaretur: tūc poſſet
q̇s in tali caſu bona oꝑa ſua ad memo-
riam reducere ne deſparet. Et ecōuer-
ſo cū hō de elatione ⁊ cōplacētia ſuijp-
ſius tēptaret̄: tūc peccata ſua eſſent re-
ducenda ſic ad memoriā: vt ſic humi-
liaretur. Huic ſimile legit̄ de ſancto
Anthonio cui diabolꝰ dixit. Cum te
exaltare in elatione mētis deſidero tūc
tu te deprimis. Cum te deprimere vo-
lo: tunc tu te exaltas. Sciendū tamen
ꝙ ī anguſtijs mortꝭ hō maxime debet
hr̄e recurſū ad diuinā miſerationem.
Vn̄ Ambro. in hexamerō. De diuina

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

miſeratione tūc ſperandū amplꝰ ē: cū
ꝑſidia hūana defecerint. Vn̄ legit̄ de
beato Bern̄. Qui ī merito paſſionis ī
tm̄ cōfidebat· ꝙ cū in infirmitate eſſet
qn̄qꝫ ſibi videret̄ ante tribunal dn̄i ſe
ꝑſentari Et quō ſathan multa ꝯ ipſū
diceret. Rn̄dit regnū celoꝝ duplici iu
re dn̄s meus obtinet· ſ· hereditate pa-
tris· ⁊ merito paſſionis. Altero ipſe cō
tentꝰ· alterū mihi donat. Ad h̄ inimi-
cus cōfuſus diſceſſit. ¶ Tertio poteſt
q̇s ſe laudare ad glīam dei ⁊ ędificati
onē ꝓximoꝝ. Sicut fecit ſanctꝰ Pau-
lus apl̄s. Vn̄ dicit. j. Cor. xj. Eſtimo
me nihil minꝰ feciſſe a magnis apl̄is.
Itē dicit in alio loco. Abūdantiꝰ oībꝰ
illis laboraui. Item iactat ſe de his q̄
paſſus eſt. Vn̄ dicit. ij. Cor. xj. In la
bore ⁊ erumna ⁊ vigilijs multis. In fri
gore ⁊ nuditate in mortibꝰ frequenter
A iudęis quinquies q̄dragenas vna
minꝰ accepi. Ter virgis ceſus ſum· ſe-
mel lapidatꝰ· ter naufragiuꝫ feci· ⁊ ſic
d̄ alijs ꝑiculis q̄ ibi narrat in q̇bꝰ fuit
Hęc beatꝰ Paulꝰ de ſe narrat vt eos
ad tolerantiam ⁊ oꝑationē animaret.
Vn̄ dicit Cor. eodē ca. Suſtinetis in
quit ſi q̇s ī ſeruitutē vos redigit· ſi q̇s
deuorat· ſi q̇s in faciē vos cedit. Iteꝫ
dicit romanis ad Roma. xij. Benedi-
cite ꝑſequentibꝰ vos· benedicite ⁊ no-
lite maledicere. Ergo tali intētiōe qn̄
q̇s oꝑa ſua manifeſte coram hoībꝰ fa
ceret· ⁊ qn̄qꝫ de eiſdē opibus bonis ſe
laudaret: vt deꝰ ex hoc honorificaret̄: ⁊
ꝓximus ędificaret̄ non peccaret. Vn̄
chriſtus dixit in euāgelio Matth. v.
Sic luceat lux veſtra corā hoībus · vt
vi· o· v· b· et glori· p· ⁊c̄. Vn̄ Gregꝰ in
moral̄. Actio ſit in publico· intētio tn̄
maneat in occulto. ¶ Quarto modo
cū q̇s ſe iactat ꝓpter aliquē actū venia
lis peccati. Sicut qn̄ q̇s laudari vult
eo ꝙ venialiter in laude delectet̄. Ver
bi grā· vt cū quis ſe iactat de aliq̇ ꝑuo
qd̄ nō eſt ꝯ charitatem dei neqꝫ ꝓximi
tali intētiōe vt ſic bonꝰ ſociꝰ eſtimet̄ et
noīet̄· ⁊ h̄ ē veniale peccatū. ¶ Quin
to modo ꝓpter lucrum tꝑale· ⁊ ex aua
ricia ſolēt aliq̇ ſe laudare vt aliq̇ mer-
catores qui ſeipſos cōmendant: et ſic
ꝓximos ſuos in emēdo ⁊ vendēdo de-
cipere intendūt· vel etiā vt aliq̇ hypo-
critę qui ſe cōmendāt ꝓpt̄ lucrū. Sci
endū ꝙ qn̄ malus homo q̇ oſtendit ſe
bonū ⁊ nō ē· ⁊ ſic recipit aliquā elemo-
ſynam cū tn̄ non indiget tenet̄ reſtitu-
ere in foro cōſciētię pauꝑibus· vel vt
męchanici faciūt q̇ vltra moduꝫ ſuos
labores et ſua oꝑa extollūt ⁊ cōmēdāt
⁊ labores ⁊ oꝑa alioꝝ repꝛhendūt ⁊ vi
tuperant: q̄ſi nihil valeant· Quis etiā
qn̄qꝫ meliora ſint· quod cōſtat eſſe cō
tra charitateꝫ ꝓximi. Quia alijs facit
qd̄ nō vellet ſibi fieri ſcꝫ artē ⁊ oꝑa ali-
oꝝ vilipendendo. Et tales ḡuiter pec
cant· qꝛ h̄ nō ꝓcedit ex charitate h̄ ex
inuidia. Vn̄ Ariſto. ij. Topic̄. Inui-
dus ē q̇ ꝯtriſtat̄ de pſꝑitate bonoꝝ
Idē dicit. ij. Rheto. Silis ſili inuidet
ſi ī h̄ q̇ ſil̄es ſunt: vnus excedit aliū· vn̄
figulꝰ odit figulū. ¶ Sexto cuꝫ q̇s ſe
iactat in maleficijs ſuis· ⁊ tūc tale ē pec
catū q̄le eſt illud peccatū de q̇ ſe iactat
ſcꝫ mortale vel veniale. Verbi grā· ſi-
cut cū q̇s ſe iactat de ꝑcatione mulie-
rū vel de tactu illicito · vel etiā de actu
luxurię· vel etiā de ſupbia vel cōplacē-
tia quā habuit in choriçando · ⁊ ſic de
alijs. Quia multū repꝛhēſibile ē et no-
ciuū ſic de peccatꝪ iactare. Vn̄ Gregꝰ
in moral̄. Sūt nōnulli q̇ nunq̄ꝫ deflēt
qd̄ faciunt: ſ etiā laudare ⁊ defendere
nō deſiſtūt. Et nimirū cū defendit̄ cul
pa geminat̄. Vn̄ etiā dicit autoritas.
Dupliciter peccat q̇ ſe d̄ crimīe iactat

Sciēdū tā cū ille q̇ laudat aliū in pec-
cato mortali ipſū in peccato ɔfortādo
q̄ȝ ille q̇ laudē q̄rit in tali peccato: am-
bo ēq̄liter peccāt. Vñ Aug⁹ ſuper pſ.
Duo ſunt genera pſecutoꝝ ſcȝ vitupe
rātiū et adulantiū. Sȝ plus pſequit̄
lingua adulatoris: q̄ȝ man⁹ pſequētꝫ.
Idē. Adulantiū lingue ligāt hoīes ī
peccatis. Delectāt enī ea facere in q̇b⁹
nō ſolū metuit̄ rephenſor: ſꝫ etiam lau
dat̄ opator. Sȝ heu iam implet̄ illud
dictū pſ. Laudat̄ peccator ī deſiderijs
ſuis ⁊c̄. Quia ſupbia noīat̄ honeſtas
auaricia puidētia · aſtutia prudētia · ⁊
ſic de alijs. Sed q̇ ſic laudant̄ decipi-
unt̄. Vñ Eſa. iij. Popule me⁹ qui te
beatū dicūt ipſi te decipiūt. Ergo non
debem⁹ nos iactāter laudare in mali-
cijs nr̄is · nec gaudere de iniquitatib⁹
nr̄is de quib⁹ dolendū ē · nec velle ho-
norari in his ī quib⁹ merito deberem⁹
verecūdari corā deo ⁊ oīb⁹ hoīb⁹. Vñ
Bern. Quid ē magis puerſū q̄ȝ leta-
ri cū malefeceris: ⁊ ī rebus peſſimis ex
ultare. ¶ Septimo cū quis ſe falſe et
mēdaciter iactat · ſicut heu ſepi⁹ cōtin-
git q̄ multi ſe iactāt de his q̄ nō ſunt
vera · ⁊ ſic mētiēdo q̄rūt vanā gloriā.
Tūc ſm̄ Hermānū de ſchilditz. Qn̄
verba talis iactātie ſūt ī materia falſa
tunc pōt eſſe mortale peccatū vel veni
ale ſicut ea falſitas ē de q̄ ſe iactat · vel
mēdacium de quo gliaȝ q̄rit in bonis
opibus ſuis. ¶ Octauo cū quis ſe ia
ctat ⁊ laudē q̄rit ī ſuis opibus bonis.
Tūc ſm̄ Hermānū de ſchilditz. Qn̄
p talē iactantiā q̄rit gliam quā p̄fert
honori diuino vel ſue ſaluti vel dile-
ctioni pximi: tūc ſic ē peccatū mortale.
Sȝ tn̄ ſi quis ſe iactat de aliquib⁹ ⁊ in
eis gliaȝ q̄rit nō tn̄ illam p̄fert honori
diuino vel ſue ſaluti vel dilectiōi pxi-
mi etiamſi inanē gloriā q̄rat · pōt eſſe
veniale. Et de hac materia loquit̄ etiā
magiſter in cōpendio theologice veri
tatis dicēs: Si laus q̄rit̄ p opa virtu
tū hoc ē dupliciter. Quia vel appetit⁹
laudis cōiungit̄ opi virtutū tanq̄ȝ in-
cidens · ſicut cōtingit in cātu ⁊ p̄dica-
tione q̄n̄q̄ȝ · ⁊ tūc eſt veniale. Vel laus
ē finis pncipaliter ɔſtitutus opi virtu
tis ⁊ opanti · ita q̄ ibi cōſtituat finem
vltimū · ⁊ ſic ē mortale: q: tunc inheret
ei vt fini vltimo. Ergo aliqui poſſent
damnari cū bonis opibus ſuis · ſ · qui
pmo ⁊ pncipaliter ⁊ finaliter intende-
rent laudē humanā quam p̄ponerent
deo ⁊ pprie ſaluti. Exemplū in euāge
lio de phariſeo Luc̄ · xviij · q̇ decimas
dedit ⁊ duos dies ī hebdomada ieiu
nauit · ⁊ tn̄ cuȝ his pmeruit infernum
Quia de his bonis opibus ſe iactauit
⁊ in eiſdem vanā gloriā q̄ſiuit. Scie-
dum etiā q̄ homo poſſet amittere mer
cedem ſuā ſi ſe iactaret de bonis opi-
bus ſuis: etiā ſi mortaliter nō peccaret
Hec ille. Ergo piculoſum ē ſe iactare
⁊ velle laudari ī bonis operibus ſuis.
Vñ Iſid · de ſū · bono. Qui hic de bo-
no laudari appetit ſpem pdit · ⁊ gliam
mercedis in futuro non recipiet. Itē
Chryſo · ſup Mattheū. O inſipiens
q̇d tibi pdeſt iſta laudatio poſt mor-
tem ſi vbi eris nō lauderis. Itē nō ſo-
lum cauere debem⁹ ne bona nr̄a iactā-
ter pferamus · ſꝫ etiā prudēter cauere
debem⁹ ne in elatione mētis nos de bo-
nis nr̄is extollam⁹. Vñ legit̄ exēplum
Quidā frater religioſus ī quodā mo
naſterio erat: qui ſepius exceſſit ī mul
tiloquio. Qui ſemel in p̄ſentia abba-
tis ſui loquebatur de nō ſibi comiſſis
Qui abbas ſerioſe dixit. Frater tace
et vade ſerua ſilentiū tuū. In quibus
verbis ille frater compūctus eſt · ⁊ iuit
ad cellā ſuam · ⁊ amodo tacuit q̄ non

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

loquebat᷑ niſi interrogaret᷑. In quo ſi
lentio ꝓfecit ab intra in mente ꝙ deꝰ
ſibi reuelatiões ſanctas manifeſtauit
Fuit autez heremita ĩ ſilua nõ lõge a
monaſterio. Ad quẽ iuit abbas ad ꝓ
curandũ ſibi cuz ſacramento euchari
ſtię. q2 infirmꝰ erat heremita ille. 7 ſũ
pſit abbas ſecũ illũ fratrẽ qui ſic ſilen
tiũ ſeruabat. Et cum irẽt in via q̇daz
latro audiens nolam cuz ſacramento
aſſociauit ſe eis. 7 iuit cũ eis ad domũ
heremitę. 7 mãſit in ianua ſtans foris
q2 reputauit ſe indignuz eſſe ꝙ ĩtraret
ad tam ſanctũ virũ. 7 qñ heremita iã
debebat ſumere ſacramentũ. tũc dixit
latro: O deus ſi talis eſſem q̃lis tu es.
Et heremita hęc audiens in elatione
mentis dixit: hoc libẽter deberes velle.
Tũc ille frater cępit amare flere. 7 tũ
debat pectus ſuũ. Sed poſtq̃ abbas
7 frater ille redierũt ad domũ. tunc la
tro ſecutus ẽ eos a lõge. 7 dixit: O deꝰ
ꝓpitius eſto mihi peccatori. et ſic ĩ tali
ferueñti cõtritione cucurrit poſt abba
tem. 7 in tali veloci curſu cecidit tã gra
uiter ꝙ ĩmediate mortuus ẽ. tũc frater
ille riſit in iubilatiõe cordis ſui. Tũc
abbas ãmirabat᷑ d᷑ illo fratre. Et poſt
q̃ ad clauſtrũ venerũt quęſiuit ab eo
cur fleuiſſet qñ illũ ſanctũ hoĩez vidiſ
ſet cõmunicare: et iã riſiſſet cũ illuz la
tronem in peccatis ſuis mori cõſpexiſ
ſet: Tũc frater ille dixit abbati. Audi
uiſti ne pater verba latronis: q̇ dixit:
vtinam eſſem talis qualis tu es. 7 he
remita in illa elatiõe mẽtis reſpondit:
hoc libenter deberes velle. 7 ꝓpter talẽ
elationez dãnabitur ſi ſic moritur. er
go fleui. Sed ille latro qui ſecutus eſt
nos voluit cõfiteri peccata ſua. 7 ex ta
li ferueñti cõtritione mortuus ẽ. 7 deus
indulſit ſibi omnia peccata ſua. 7 ẽ fili
us 7 heres factus regni cęleſtis. quia
contritio ſua tãta fuit ꝙ deleuit pęnaz
7 culpam. ergo riſi iam 7 gauiſus ſum
de magna miſericordia dei. Vñ Caſ
ſiodorus ſuper illud pſ. Ad dominũ
cũ tribularer. Dñs neſcit differre quẽ
compũcto corde ſibi ſenſerit ſupplica
re. Item Gregꝰ in regiſtro. Illuz quẽ
conſpicis delicta fletu delere: in cõſpe
ctu deitatis nõ dubites miſericordiã
conſequi. Quia nullum peccatorẽ re
uerſum ſpernit: qui peccatores redime
re venit. Ergo ſũme cauendum eſt ab
elatione mẽtis in bonis opibus. Vñ
Berñ. ĩ tractatu de ſeptẽ donis. Mul
to melius ẽ eſſe peccatorem humilem
q̃ iuſtum arrogãtẽ. Quod a domino
aperte oſtẽditur vbi publicanꝰ 7 pha
riſeus in exemplũ ducũtur.

¶ De inobedientia.

Inobedientia ẽ ſecunda filia
ſuperbię 7 naſcitur 7 venit de
ſuperbia. quod patz: quia ſu
perbus nõ vult ſe inclinare ad obedi
diendum 7 ad exequẽdum ſuperioris
pceptum ne ĩ eo inferior videatur. Qꝛ
autem inobedientia ẽ malum vitiũ et
deteſtandũ. hoc patet ſm Guil. lugd.
in ſũma vitiorum. ¶ Primo quia il
lud vitium multipliciter 7 grauiter le
gitur punitum eſſe in ſacra ſcriptura.
Quod patet in pmis parentibus qui
ꝓpter illud peccatum eiecti ſunt de pa
radiſo. Si illi qui iam erãt in paradi
ſo eiecti ſunt de padiſo terreſtri ꝓpter
inobediẽtiam: quõ credũt ſe ingreſſu
ros paradiſũ celeſtẽ qui inobediẽtes
ſũt: Itẽ punitũ ẽ illud peccatũ in vxo
re Loth. q̃ ꝓpter inobediẽtiam verſa ẽ
in ſtatuã ſalis. Geñ. xix. Itẽ punituz ẽ
illud peccatuz in Saul in hoc ꝙ ꝓpter
illud peccatũ eiectꝰ ẽ de regno. Unde
j. Reg. xv. Dixit Samuel ꝓpheta ad
Saul. p eo ꝙ abieciſti ſermonem dñi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

abiecit te dñs ne ſis rex. Iteꝫ ꝓpter in
obedientiã in tantaꝫ miſeriã poſiti ſu-
mus: ⁊ ꝓpter eam omnes morti adiu-
dicati ſumus. Unde Greg⁹. Ad hoc
homo ĩ paradiſo poſitus erat vt ſic ſe
ad cõditoris ſui obediẽtiam vinculis
charitatis aſtringeret ⁊ ad cęleſtẽ pa-
triam angelorum qñqꝫ ſine morte car
nis tranſiret. Sic nãqꝫ ĩmortalis con
ditus fuit: vt ſi nõ peccaſſet: etiã mo-
ri nõ potuiſſet. Itẽ ꝓpter inobediẽtiaꝫ
humanũ genus multiplices miſerias
ſuſtinet· ſcꝫ famẽ ſitim frigus ⁊ ęſtus ⁊
dolores ⁊ infirmitates et tribulatiões
⁊ ſic de alijs: quę omnia humanũ gen⁹
nõ ſuſtinuiſſet: ſi deo obediens fuiſſet.
Unde Greg⁹. Ibi nulla aduerſitas:
vbi nulla dominat̃ iniquitas. Ergo
omnes miſerię p̃ſentis vitę quaſi q̃dã
flagella ſunt: quibus dñs inobedienti
am hominis punit: ⁊ ad obedientiam
excitat. Unde inobediẽtes hoĩes du-
riores aſinis ſunt: quia illi flagellis ⁊
aculeis obediũt. ¶ Secũdo poteſt va
lere ad deteſtationẽ huius peccati ma-
gnitudo remedij: q̊ indiguit illud pec
catum ad ſui curationẽ. Oportuit enĩ
vt fili⁹ dei fieret obediens vſqꝫ ad mor
tem: vt peccatũ inobediẽtię ſanaretur
Bernũ. Ex cõſideratione remedij: peri-
culi noſtri eſtimo quãtitatem. In ve-
ritate potius deberemus timere inobe-
dientiã q̃ꝫ morteꝫ exemplo filij dei· de
quo Bernũ. dicit. Mementote fratres
chriſtus ne ꝑderet obedientiã ꝑdidit
vitam. ¶ Tertio ſcꝫ ad deteſtandã in
obedientiã poteſt valere hoc ꝙ inobe-
dientia reddit hominem maledictum
Unde Deut. xxvij. Maledictus q̇ nõ
ꝑmanet ĩ ſermonibus legis hui⁹: nec
eos ope perficit. Et Eccĩ. xlj. Uę vo-
bis viri impij qui dereliquiſtis legeꝫ
altiſſimi. Et ſi nati fueritis in maledi
ctione naſcemini ⁊ ſi mortui fueritis ĩ
maledictiõe erit pars veſtra. pš. Ma-
ledicti qui declinant a mandatiſ tuis.
¶ Quarto poteſt valere ad deteſtati
onem huius peccati hoc ꝙ inobedien-
tes ſocij dęmonũ ſunt. Inter omnes
creaturas nõ ĩueniũt̃ niſi duę quę nõ
obediunt deo· ſcꝫ dęmones ⁊ mali ho-
mines. Unde Job. xviij. Habitẽt in
tabernaculo eius ſocij eius· imo vidẽ-
tur diabolo attinere inobedientes: ſi-
cut obedientes domin⁹ reputat ſibi at-
tinere. Unde Mat. xij. Quicunqꝫ fe-
cerit voluntateꝫ patris mei qui in cę-
lis eſt: ipſe meus frater ⁊ ſoror ⁊ mater
eſt. Ergo ſtudere debemus obediẽtiaꝫ
exemplo chriſti qui dicit Job. vj. De
ſcendi de cęlo· non vt faciã volũtateꝫ
meam: ſed voluntatem eius qui miſit
me. ¶ Quęritur vtrum inobedientia
ſit peccatum mortale: Reſpondeo ẜm
Tho. ſe. ſe. q. cv. Q ſic· nam inobedien
tia ꝯtrariatur charitati dei: quę exigit
vt eius p̃ceptis obediatur. In p̃ceptꝭ
autem diuinis cõtinetur ꝙ ſupiorib⁹
obediatur. Unde Roma. xiij. Qui po
teſtati reſiſtit dei ordinationi reſiſtit.
Itẽ cõtrariat̃ dilectiõi ꝓximi in quã-
tum ſuperiori ſubtrahit obedientiam
quã ei debet. Sciẽdũ ꝙ Hermãn⁹ de
ſchilditz· ſub alijs verbis reſpõdit ad
p̃dictam q̃ſtionem dicens: Inobediẽ-
tia ẽ quędam repugnantia ad volun-
tatem ſuperioris vel tranſgreſſio ſtatu
ti dei vel p̃lati. Si ergo illa repugnan
tia quã habet ſubiect⁹ ad volũtatẽ ſu-
perioris puta dei vel p̃lati ſit in his in
quib⁹ ſubdit̃ neceſſario tenet̃ ſupiori
obtpare: tũc vocat̃ p̃uaricatio vel re-
bellio· ⁊ qñ ſciẽter et cũ deliberatiõe fit
ẽ mortale pctm̃ valde g̃ue quaſi q̃daꝫ
idolatria. Unde dr. j. Reg. xv. Quaſi
pctm̃ ariolãdi ẽ repugnare· ⁊ q̃ſi ſcel⁹

idolatrie nolle acqeſcere. Si tñ illa re pugnãtia non eẽt in his in qb⁹ ſubiectus neceſſario h₃ obtẽperare. vł etiã ſi eẽt animo indeliberato. vł pcederet ex pbabili ignorãtia: poſſet eſſe qñqꝫ veniale. qñqꝫ ſine peccato. Verbi grã Subdit⁹ qñ repugnaret pcepto plati male pcipiẽtis. vel ſe opponeret male vite ſue eo modo q̃ deberet corã ſuo ſupiori. Et ſic etiã dicendu₃ videt᷑ de trãſgreſſione ſtatuti vel canonũ vł alicui⁹ regule. vel ſtatuti plati: ſi tale ſtatutũ vel mãdatũ teneat ẜm ſimplicem iuſſionẽ: põt eſſe veniale pctm̃: niſi talis trãſgreſſio eẽt q̃ p ſe mala eſſet. vel etiam indifferenter fieret ex ꝯtemptu.

¶ De contentione.

Contẽtionẽ vitare debemus. Primo q2 ẽ pctm̃ diabolicũ Vñ Aug⁹. Nihil ſimilius ẽ actib⁹ demonũ qꝫ litigare. vñ ſeru⁹ diaboli nõ dei ſe oſtẽdit q̃ libẽter litigat ij. ad Timo. ij. Seruũ autez dñi non oportet litigare ẜ mãſuetũ eẽ. Diſcordiã faciẽs ⁊ cũ pximo litigãs nõ ſolũ ẽ ſeru⁹ diaboli. ẜ etiam fil us diaboli. Vñ Greg⁹ in paſtoral. Si dei vocãt filij q̃ pacẽ faciũt. pculdubio ſũt filij ſathane q̃ cõfundũt. Sciẽdũ tñ ꝙ qꝫuis cũ oĩb⁹ hoĩbus debeam⁹ hẽre pacẽ tñ ſpecialius cũ q̃ttuor generib⁹ hoĩu₃ nõ eſt litigandũ. Primo cũ potẽtibus Vñ Ecci. viij. Nõ litiges cũ hoĩe potente: ne forte incidas in manib⁹ eius. ⁊ cũ hoĩe locuplete: ne forte ꝯ te conſtituat litẽ tibi. Multos enĩ pdidit aurũ ⁊ argentũ. Scđo cũ hoĩe linguato ſc₃ q̃ ẽ multoꝝ verboꝝ. Unde Ecci. viij. Non litiges cum hoĩe linguato. neqꝫ ſtruas in ignẽ ipſi⁹ ligna. Et cu₃ hoĩe iracũdo non facies rixam. Tertio cu₃ vxore ppria. Ex quo enĩ aliqs lite₃ inceperit habere cũ ppria vxore. nũqꝫ habebit requiẽ neqꝫ in pſenti neqꝫ ĩ futuro. Prouer. xix. Tecta pſtillãtia ⁊ mulier litigioſa compant᷑. Qui in domo pſtillãte ẽ: qñ vult declinare ſtillicidium in vno loco ĩuenit illud ĩ alio. ita ꝙ nõ inuenit ibi quietẽ. ſic vir et vxor quietẽ nõ inueniũt ex q̃ incipiũt eſſe litigioſi. Et valde male eſt eis. Primo q̃tũ ad corp⁹. Quis enĩ magnas diuitias habeãt tñ ſũt triſtes ⁊ cu₃ gaudio nõ poſſunt vti. q2 ſibi mutuo inuidẽt. Vñ Prouer. xvij. Melior ẽ buccella panis ſicca cũ gaudio: qꝫ plena dom⁹ victimis cũ iurgio. Scđo q̃tũ ad animã. q2 tales in matrimonio diſcordãtes multa peccata mortalia inter ſe cõmittũt in periculũ aĩaꝝ ſuaꝝ. ſc₃ male dicẽdo. blaſphemãdo. ſeinuicẽ pcutiendo. ⁊ ſibijpſis malũ optando. Et ẜ totũ fit ex inſtinctu diaboli q̃ cũ talib⁹ morat᷑. Quia ſicut illi q̃ ſũt ſimul pacifici ⁊ cõcordes habẽt deũ ſecũ moratem (Unde Mat. xviij. Ubi duo vel tres fuerint cõgregati in noĩe meo in medio eoꝝ ego ſũ) Sic diſcordes habent diabolũ ſecũ morantẽ: q̃ ad tales diſcordias eos inſtigat. Quarto nõ ẽ litigãdũ de re q̃ hoĩe₃ non moleſtat. Vñ Ecci. xj. De illa re q̃ te non moleſtat ne certaueris. Cõtra hoc faciunt q̃ oĩa expedire volũt. Et tales ſeipſis faciunt inquietudinẽ mentis ⁊ impedimentũ pfectus ſui. ¶ Contentio ẜm Hermãnũ de ſchilditz ẽ impugnato veritatis cũ cõfidentia clamoris. ⁊ vt ſic ſemp ẽ peccatũ mortale. quia repugnat veritati ⁊ paci q̃ eſt effect⁹ charitatis. imo ſine qua charitas haberi nõ põt. Quia ẜm Augꝰ in libro paſtora. Supbia parit diſſenſionẽ. charitas vnitatẽ. Ex ẜ ẽ ꝙ cõtẽtioſus p ſacros canones phibet᷑ ordinari. vt. xlvj. di. j Qđ nõ fieret niſi cõtentio eſſet pctm̃

moꝛtale. Si tamē aliquis impugna-
ret falſitatē· vel defenderet veritatem
cum inoꝛdinato clamoꝛe: poſſet eē ve-
niale peccatum niſi foꝛſitan eēt tanta
inoꝛdinatio ꝙ eſſet magnuꝫ de h̄ ſcan
dalum· tūc quoqꝫ etiā poſſet in hoc cō-
mitti peccatum moꝛtale maxime quā-
do impugnatio falſitatis vel defenſio
veritatis nō ꝑtinet ad conſeruationē
fidei· vel veritatem vitę. Si autem ꝑ-
tineret ad aliquod iſtoꝛum nō credo
ꝙ faciliter poſſet ex hoc quis incidere
peccatum moꝛtale.

¶ De hypocriſi.

Hypocriſis ē pctm̄ valde dete
ſtādū. Primo qꝛ hypocrita
ē ſimia diaboli volēs imitari
filios dei· ꝛ quod filij dei faciūt ad ſui
decoꝛem ipſe facit ad ſui iugulationē·
ſicut de quadā ſimia refertur quaꝫ di
nes quidam enutriebat. Juxta quem
in ꝓximo quidam paup̄ ſutoꝛ ꝑpara-
uit calcios. Et quādo incidit coꝛeum
ad calcios: tunc ſimia ex oppoſito ī do
mo ſui domini obſeruabat eum ꝛ cꝫci-
to ſurrexit· ꝛ cultelluꝫ de manu poſuit
tam cito accurrit ꝛ etiam coꝛeum ſibi
pꝛęſcidit· volens facere ſicut a ſutoꝛe
vidit. Et ſic deſtruxit pauperi coꝛeuꝫ·
quod ille paup̄ diuiti ſępe cōquęſtus
fuit quem ipſe non curauit. Tūc vna
vice accepit ſutoꝛ nouaculum ad ma-
num ꝛ raſit ſibi barbam ſub collo ſuo
ꝛ gutture· quod cernēs ſimia etiā poſt
receſſum ſuum aduenit: ꝛ cultellum re
cepit et ſic ſimile ſibi facere voluit ſicͭ
antea vidit· ꝛ ſic ſeipſam occidit. Sic
hypocritę faciūt ſibi ad perniciem qđ
boni ſibi faciunt ad ſalutē. ¶ Secun-
do pōt valere ad deteſtationeꝫ huius
peccati pęna quam ſcriptura ipſis mi-
natur. Et vna pęna eſt ꝙ nunqꝫ vide-
bunt faciē dei niſi cōuertātur. Unde
Job. xiij. Non veniet in cōſpectu eius
omnis hypocrita· nec mirum ꝙ deus
non ſit añ cōſpectū hypocritę. Qia enī
opa ſua facit vt ab hoīb' videat᷑· hoc
ē vnū qđ multum placet deo ꝙ homo
coꝛ ſuū ꝛ intentionē ſuam ſępe erigat
ad deū. Unī ſup̄ illud pš. Firmabo ſu-
per te oculos meos dicit glo· in pſona
dñi. Nō auferaꝫ oculos meos a te: qꝛ
tu ſemper leuas oculos tuos ad me.

¶ Tertio poſſūt valere ad deteſtatio-
nē hui' peccati maledictiōes multipli
ces q̄s dñs ieſus ſup̄ hypocritas ꝓtu-
lit. Unī Mat. xxiij. Vę vobis ſcribę ꝛ
phariſęi ꝛ hypocritę q̇ clauditꝭ regnū
cęloꝝ ante hoīes· nō enī intratis· nec ī-
troeūtes ſinitis intrare. Itē vę vobis
ſcribę ꝛ phariſęi et hypocritę q̇ come-
ditis domos viduarū in oꝛatione lon
ga. Item vę vobis ſcribę ꝛ phariſęi ꝛ
hypocritę q̇ ſiles eſtis ſepulcris deal-
batis· ꝛ ſic de alijs pluribꝫ maledictio-
nib' q̄ in euāgelijs inueniūt᷑. Sed q̄-
reres quare dñs ita pſequebat᷑ hypo-
critas: Rñdeo ſm̄ Guil· lugđ· ꝙ ideo
qꝛ ipſi ſūt ꝓditoꝛes· ſimilātes ſe eē ex
ꝑte dei ꝛ ſunt ex ꝑte diaboli· videntur
enī eē amici ꝛ ſūt inimici. Et ideo mul-
tū poſſūt nocere eccleſię dei. Unī here-
tici ꝑ hypocriſim homīes decipiūt. Et
antichꝛiſtus qui caput erit maloꝝ per
hypocriſim homines decipiet.

¶ De ſpeciebus hypocriſis.

Sequit᷑ đ ſpeciebꝫ hypocriſis
Et ſm̄ Guil· lug· pt̄ diſtīgui
ī tres ſpēs hypocriſis. Pmā
eſt qñ aliquis coꝛaꝫ hoībus ſimulat ſe
obedire deo: ꝛ ī occulto nō timet deuꝫ
offendere. Et ī illa ꝑma ſpecie bonitas
tm̄ apparet ī exterioꝛib' opib'. ¶ Se-
cūda ſpēs ē qñ in apto ꝛ in occulto bo-
na opa facit· vt ſanct' ab hoīb' videat᷑
Et ī illa ſpecie bonitas oſtēditur in oc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cultis ⁊ in aƥtis: ſ; nō in intētiōe. Cō
tra qđ dicit Greg⁹ i moraƚ. Omne bo
nū qđ agim⁹ ꝑ intētionē ſemꝑ ad cele
ſtia leuem⁹. ¶ Tertia ſpēs ē cū aliq̇s
minorē hypocriſim relinq̇t: vt ī maio
ri ⁊ ſubtiliori ꝑmaneat· vt cū aliq̇s re
q̇ſitus an ieiunet dicit deſcit· vt dica
tur hypocrita nō eſſe. Et in iſta ſpecie
nō ꝓtendit̃ bonitas intētiōis. In pri
ma multum occultatur diabolus. In
ſcđa magis. In tertia maxime.

¶ Hypocriſis qn̄ eſt pctm̄ mortale.

Q Uerit̃ q̇t modis hypocriſis
fit: ⁊ qn̄ ſit mortale ⁊ qn̄ non:
Rn̄deo ꝙ hypocriſis fit mul
tis modis. Primo qn̄ q̇s oſtēdit ſan
ctitatē quā nec hꝫ nec hr̄e curat· ſ; tm̄
vt ſanct⁹ reputet̃. Sic ſm Tho· ſe· ſe· q
cxi· ē pctm̄ mortale· q̇ȝ null⁹ totalit̃ ꝓ
uatur ſanctitate niſi ꝑ pctm̄ mortale.
Un̄ dic̃ Aug⁹ ſuper pſ̄. lxiij. Simƚata
eq̇tas nō ē eq̇tas: ſ; duplex iniquitas.
Ex q̊ patȝ ꝙ in hypocriſi tali ē duplex
pctm̄ ſcȝ iniq̇tas· q̇ȝ occulte iniq̇ ⁊ ma
li ſūt. Et falſitas: q̇ȝ fingūt ⁊ mētiūt̃ ſe
eſſe ſanctos ⁊ nō ſunt. Un̄ Hiero⁹ in
epƚa. Duplicꝭ pctī re⁹ es nō hr̄e qđ cre
deris ⁊ qđ nō hūeris ſimƚare. Un̄ etiā
xij. q. j. ī capƚo. Nolo· dr̄: Qⁱ lȝ hypocri
ta viuat corꝑalit̃ mortu⁹ tn̄ ē ſpūalit̃.
¶ Scđo ſi ſanctitatē oſtēdit vt falſaȝ
doctrinā ſcȝ hereſim ſemīare poſſit· ta
lis peccat mortalit̃· ⁊ facit ꝯ̃ deū ⁊ ꝯ̃ ſa
lutē ꝓximi· ⁊ talis ſimƚatio ſanctitatis ē
cōis hereticis· q̇ȝ heretici multū ieiu
nāt: ⁊ genuflexiones lōgas faciūt: vt
ſic hoīes decipiāt vt ſuis falſis doctri
nis credāt. ¶ Tertio ſi oſtēdit ſancti
tatē ꝓpterea vt poſſit ſibi eccleſiaſticā
dignitatē acq̇rere ad quaȝ tn̄ indign⁹
ē talis etiā ꝯ̃uiter deū offendit. Unde
Bern̄· ſupmiſſus ē. O frēs quotiens
hoib⁹ ꝓ̄eſſe deſidero: toties deū meuȝ
offendo· ꝑire ꝯtēdo: ⁊ vere non ſapio
que dei ſūt. Un̄ Aug⁹ i li· de doc· xp̄i.
Cū hō illis q̇ naturalit̃ ſūt ſibi pares
(ſ; ē hoib⁹) dn̄ari affectat· itollerabiƚ
q̇dē ſupbia ē. ¶ Quarto ſi oſtēdit ſā
ctitatē vt iniuſte acquirat q̄cūq; bona
tꝑalia: in quib⁹ finem cōſtituit· ſ; ſm
Her· de ſchilditȝ ē peccatū mortale.
Qđ etiā ſic ptȝ· q̄uis talis ſibi nō q̄
rit honorē ⁊ eccleſiaſticā dignitatē vt
ambitioſi· nec q̄rit falſam doctrinā ſe
minare vt heretici· ſ; tn̄ q̄rit tꝑalē ſub
ſtātiā ꝯgregare. Ideo auar⁹ eſt· ⁊ aua
ro nihil ē ſceleſti⁹. Un̄ Aug⁹. Auarus
anteq̄; lucret̃ ſeipſum perdit· ⁊ anteq̄;
aliquid capiat capiat̃. Un̄ etiā Chry
ſo· ſup Mat. Qui pecunie ſeruit et ꝓ
ſentibus compedibus cōſtringit̃ ⁊ fu
turis. ¶ Quinto ſi quis oſtendit ſan
ctitatem fictam et in ipſa fictione dele
ctatur cum alias nullū malum ꝓtēdit
de quo dicit Ariſto. iij. Ethic̃. Qⁱ talis
magis videt̃ van⁹ q̄; mal⁹. Tunc ſm
Hermā· de ſchilditȝ pōt eſſe peccatū
veniale. ¶ Sexto ſi q̇s ſimulat ſancti
tatem quam libenter haberet: credo ꝙ
non peccet mortaliter. ¶ Septimo ſi
q̇s ſimulat ſanctitatē occultando ſuū
peccatum ne alij ſcandaliçent̃. Et ſm
Tho· ſe· ſe· poteſt fieri laudabiliter vt
aliquis occultet peccatum ſuū ne alij
ex hoc ſcandaliçent̃· quia ve homini ꝑ
quē fit ſcandaluȝ. ¶ Octauo cū quis
ad honorem dei ⁊ ꝓximorū edificatio
onem ſimulat ſanctitatem· vt quando
aliquis bonus religioſus maiorem cō
poſitionem oſtendit coram extraneis·
vt ipſi magis edificent̃· iſte nō peccat
ſed meret̃. Un̄ Mat. v. Sic luceat lux
vr̄a corā hoib⁹ vt videāt opa vr̄a bo
⁊ glo· p· v· qui in celis eſt.

¶ De pertinacia.

Pertinacia etiã ē filia ſupbie.
De q̄ videndũ ē quō ſit pctm̄
mortale. Rñdeo ſm Richar-
dũ. Q ptinacia nihil eſt niſi cũ in nr̃a
ſentētia ꝯ cōſilia alioꝝ imprudēter ꝑ
ſiſtimus. Vocãt ſm Her. de ſchil-
ditz pōt cōtingi dupliciter. Primo ī
defenſionē peccati vel erroris. ⁊ ſi talis
error ſit pctm̄ mortale: nō ē dubiũ q̄n
ptinacia hoc defendēs ſit mortale pec-
catũ. Scḋo ꝙ ſit ptinacia ī volendo
alios vincere. q2 ſicut dicit Iſiḋ. ī li.
iiij. ethimo. ptinax dicit̄ eo ꝙ in ꝓpoſi
to ſuo vſq3 ad victoriā pſeueret. Vñ
patz ꝙ ptinacia ſemꝑ ē pctm̄ mortale
ex genere ſuo. ħ ſentētia tñ in q̄ vince-
re vellet poſſet eē vel nō mala vel vere-
ſimilis ⁊ tũc poſſet eē ſine pctō mortali
Si enī bona eēt ſentētia vel certa: tũc
nō eēt ptinacia ħ pſeuerãtia. Si autē
dubia et ſi non falſa vel vereſimilis. ꝯ
ſentētias tñ alioꝝ imprudēter pſiſte-
re in ea vitioſũ eſt.

De diſcordia.

Diſcordia opponit̄ ꝯcordie q̄
a charitate cauſat̄. Diſcor-
dia aũt ē pctm̄ inq̄ʒtũ hmōi
ꝯcordie ꝯtrariat̄. Pōt aũt ipſa ꝯcor
dia tolli ꝑ diſcordiaʒ dupliciť. Vno
modo ꝑ ſe ſcʒ qñ ſciēter ⁊ ex intētione
aliq̄s diſſentit a bono diuino. vel a bo
no ꝓximi in quo tenet̄ cōſentire. hoc ē
pctm̄ mortale ex ſuo genere ꝓpter cō-
trarietatē ad charitateʒ. Vnde dicit
Bern. Sicut ī pace factꝰ eſt locꝰ dñi:
ſic in diſcordia locũ fieri diabolo ma-
nifeſtũ eſt. Diabolo aũt nō fit locꝰ ni-
ſi ꝑ mortale pctm̄. Alio modo ꝑ acci-
dens pōt tolli cōcordia. Vñ cũ inten
tio aliquoꝝ ē ad aliqḋ bonũ qḋ perti
net ad honorē vel ad vtilitatē ꝓximi: ⁊
in hoc fixi ſũt ꝙ vterq3 bene intēdit: et
poſſũt cōcurrere plura media ad ħ bo-
nũ pſequendũ. vt vnꝰ illoꝝ eſtimat ħ
mediũ meliꝰ vel hãc viã. Aliꝰ aũt ali-
ud mediũ ⁊ aliã viã. ⁊ tũc diſcordia ē
ꝑter intētionē. ⁊ ē ꝑ accidēs. q2 ambo
ad bonũ finē intēdũt. ⁊ nō ē pctm̄. q2
nō repugnat charitati. q2 diuerſitas
opinionũ nō diſſoluit charitatē dire-
cte. Sciēdũ tñ ꝙ diſcordia qñq3 ē
de pctō vniꝰ ipſoꝝ q̇ diſcordãt cũ aliꝰ
vult vere bonũ cui alter ſciēter reſiſtit.
Et cũ ħ male intēdit. Quãdoq3 autē
ex pctō vtriuſq3: puta cum vterq3 diſ-
ſentit a bono alterius. ⁊ vterq3 inordi
nate diligit bonum ꝓprium.

De p̄ſumptione nouitatũ.

Preſũptio nouitatũ ē etiaʒ fi-
lia inanis glie. ⁊ orit̄ ex ſup-
bia. q2 iſte q̇ vult honoreʒ ab
hoibꝰ: inuenit modũ nouũ ⁊ ſingula-
rem ⁊ rarũ in quo hoīes poſſũt mirari
Verbi grã. ſicut ī cãtando ī choriçan
do ī veſtitu ī ſupbe incedendo. ⁊ ſic de
alijs. Querit̄ vtrũ p̄ſumptio noui
tatum ſit peccatũ mortale: Reſpōdeo
ſm Hermannũ de ſchilditz. Q p̄ſum
ptio nouitatũ pōt eē in indebita p̄ſũ
ptione ⁊ vſurpatiōe aliquoꝝ q̄ ſũt in
veſtitu vel ī ornatu vel ī choriçãdo vel
fraudē ꝓximo faciendo. ⁊ ſic de alijs.
Et qñ talia aſcēdũt ad ꝑniciem. ⁊ ad
malũ exēplũ in moribꝰ bonis ſunt ma
gna peccata mortalia. Sicut q̇ ineni-
unt modos nouos incidēdi ī veſtibꝰ
tã viris q3 feminis. vnde carnales cō-
cupiſcētie ad peccata carnalia amplꝰ
ꝓuocēt̄. Sicut ꝙ femie vadũt nimis
diſcoopte. ſicut vſq3 ad mãmillas. et
viri vſq3 ad nates. ⁊ mlťa hmōi per q̄
multi g̃uiter ſolēt peccare. Siliter in
religiōe q̇ ꝯtra regulã ⁊ ſtatuta ſui or
dinis inuenirēt nouitates ad viuēdũ
diſſolute. ī habitu vel ī inceſſu vel ni-
mis delicate in victu poſſent nōnunq̄3

peccare mortaliter. Et tanto grauius
q̃nto pluribus ſcandalum p̱hiberent
tales nouitates per eos inuente: ⁊ ape
rient viam liberius delinquendi ⁊ ſta-
tuta vel cõſuetudines laudabiles ſui
ordinis tranſgredieͤdi. Si tamen ali-
quis p̄ſumat ſolum inuenire aliquas
nouitates ex curioſitate que ſm̄ ſe nõ
ſint illicite vel pernicioſe. lʒ p̄ſumptu
oſe ad hoc tendat vt huiuſmodi noui
tates ĩueniat: nullas tamẽ vellet inue-
nire ſm̄ ſe illicitas vel ſm̄ ſe p̱nicioſas
vel quouis modo tendẽtes cõtra cha-
ritatem dei vel ꝓximi: tunc huiuſmo-
di p̄ſumptio poſſet eſſe peccatuʒ veni
ale ⁊ quãdoqꝫ ſine peccato. Sciẽduʒ
ꝙ ſi vnus nouã virtutem poſſet inue-
nire vel nouũ laudabile exercitiũ · vel
nouũ modum ſeruiẽdi deo vel benefa-
ciendi · ille particeps oĩuʒ illorum bo-
norum fieret · que fiũt p̱ poſteros vſqꝫ
ad nouiſſimũ diem. Et poſt mortem ĩ
gloria in celo augmẽtaretur ſibi gau-
dium accidẽtale ꝓpter bonum exẽplũ
⁊ laudabilem doctrinã quaʒ reliq̃t in
poſteros. Unde Ceſari⁹. Quãtꝭ exem
plũ vere humilitatis ⁊ p̱fecte charita
tis oſtẽderis: cũ tantis ⁊ ꝓ tantis eter
na p̄mia poſſidebis. Unde etiam Ari-
ſto. v. ethic̃. Optimus eſt ille qui non
vtitur bonitate ad ſe ſolum: ſed etiaʒ
ad alios. Sic econuerſo · ſi quis p̄bet
proximis ſuis malum exempluʒ. Et ſi
quis inuenit malas et nouas inuenti
ones vnde alij recipiunt occaſionem
peccandi: tunc talis erit particeps om-
nium malorum que fiũt per poſteros
et ſua pena accidentalis ſi ſic moritur
ſemper ĩ inferno augmẽtabitur · quot-
quot euʒ in hoc peccato quod inuenit
⁊ alios informauit ſecuti fuerũt: eorũ
omniũ reus erit. Unde Greg⁹ in moral.
Tot mortib⁹ quis dign⁹ ẽ quot exem-
pla prauitatis in poſteros reliquit. Et
h̄ de filiab⁹ ianis gl'ie dicta ſufficiant.

¶ Quomodo ſup̱bia occultat
ſe ſub ſpecie virtutum.

Superbia ſm̄ Henricũ de ſir bb
maria q̃nqꝫ ſe ſub triplici ſpe
cie virtutũ occultat. Primo
ſub ſpecie zeli: alioruʒ dicta et facta te
mere reprehẽdendo · tales in ſe ↄfiden-
tes tãqꝫ iuſti ceteros aſpernant̃ more
phariſei q̇ facta publicani redarguit
⁊ ſeipſũ falſe iudicauit. Quia tales ſic
clamoroſe alioꝝ facta repellẽtes: ſepi-
us hoc credũt agere ex amore libere ve
ritatis: cum tñ hoc realiter faciãt ex tu-
more ſup̱bie et p̄ſũptionis aſſerentes
frequẽtius ſe ad hoc cogi ex amore ve-
ri · cum ad hoc tamẽ cogãtur ſolo ran-
core odij. Propter hoc cuilibet homi-
ni multũ ẽ neceſſariũ ꝙ iſtã occultati-
onẽ diligẽter aduertat. Remediũ per
qḋ rep̄hẽſionẽ temerariã poterꝭ euita-
re ẽ ꝙ hõ zelũ iuſticie habeat ſecũ · ⁊ in
oĩ facto qḋ rep̄hẽdendũ ẽ ĩ alio p̄mo
ↄſideret an ad h̄ teneat̃: ⁊ ãmoueatur
ad h̄ ex charitate vel nõ · ſi ſic ↄſideret
an ſequat̃ vtilitas quã ĩtendit · ⁊ cum
h̄ ĩuenerit ſeruet modũ correctiõis fra
terne traditum a xp̄o. Mat. xviij. Si
peccauerit ĩ te frater tu⁹ ⁊c̃. Quia mo-
dus fraterne correctionis cadit ſb̄ p̄ce
pto vt magni doctores dicũt. ¶ Scḋo
ſup̱bia ſe occultat ſub falſa ſpecie ſpiri
tualis p̱fect⁹ ꝓximi · ⁊ frequẽter euenit
ĩ illis q̇ ꝓ ſalute alioꝝ aliq̃ bona op̱a
ĩ publico faciũt vñ ipſos laudari con
tingit. Qḋ euidẽter beato Bern̄ · eue-
nit · q̇ ſcribit de ſe ꝙ q̃nqꝫ in ſua publi
ca p̄dicatione ⁊ doctrina ꝓ honore di
uino ſinceriter inchoata: quedam ela-
tio proprie complacentie ſe ĩmiſcuit ·
quã ſtatim vt p̱pendit viriliť repulit
dicens: ꝓpter te nõ incepi nec propter

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

te dimittā. Remedium per quod elati
onem ꝓprie cōplacentie euitare pote-
ris ẜm Aug. ē. vt cū homo laudatˀ de
ſuis bonis actibꝰ: ꝺ illa laude nō gau
deat ꝓpter ſe. puta rōne ꝓprie cōplacē
tie: ſꝫ ſolū gaudeat de hoc ꝓpter vtili-
tatem ex eiꝰ bonis ꝓximo ꝓueniētē. Et
ꝙ homo de ſeipſo ingemiſcat et dole-
at. et ſibiipſi de hoc diſpliceat ꝙ alijs
placet ⁊ ab alijs laudatur. ⁊ ſtudeat ꝙ
ab illa laude expers ꝑmaneat. et ꝙ tā
laudē ꝗ̃ opus qꝺ laudatˀ totaliter in
deū referat. Bern. Quid mihi de vi-
ctoria laudē aſcribo: cum mea virtute
nō triumpho. Item diligēter debet in
quirere ī ſe qn̄ ꝓximus bona facta ſua
vituperat: an ipſe de hoc doleat ꝓpter
peccatū ꝓximi et non ꝓpter ſeipſum.
Item an plus doleret ſi aliquis magis
iuſtus de factis ſuis melioribꝰ ampliꝰ
vituperaretur. Et ſi hoc inuenerit: ve-
reſimiliter eſtimare poterit ꝙ elationē
ꝓprie complacētie perfecte edomaue-
rit. ¶ Tertio ſuperbia ſe occultat ſub
ſpecie humilitatis ⁊ ſingularis ſancti-
tatis. Quod ẜm Aug. maxime appa
ret in his que de mūdi cōtemptu ⁊ de
ſordidis veſtibus in ſeipſis gloriātur.
Et iſta exaltatio ſuꝑbie tanto eſt ꝑicu
loſior qn̄to ſub ſpecie religionis ⁊ ſan
ctitatis decipit. vt dicit Augꝰ. Et tľes
in ſeipſis qn̄qꝫ de ſuis bonis actibus ſi
bi intm̄ cōplacēt: ꝙ ex ꝓpria eorū cō-
placentia totaliter abſorbētur. Unde
ſic ſibi placentes deo multū diſplicēt
vt dicit ſanctus Augꝰ. Cuius exēplo
quodāmodo ſiľe videtˀ accidiſſe ſan-
cto Anthonio. Dū ſibi quadā vice in
cidit ꝙ nullus monachorū tāto tꝑe in
heremo ſicut ipſe deo ſeruiuiſſet. Ex q̊
etiam ſe exiſtimabat ceteris ſuꝑiorem.
ꝓpter quē lapſū diuinitꝰ ſtatim ſibi
dictū ē. aliū eſſe ī heremo ſe meliorem.

Inſinuans ſibi de Paulo ꝑmo here-
mita. quē accedere iuſſus ē. Cuiꝰ vitā
cū contemplatus fuiſſet. ꝓ nihilo am
pliꝰ ſuā vitā eſtimabat. Remediū ad
expellendū ſuꝑbiā q̄ ſe ſub ſpecie hu
militatis ⁊ ſanctitatis occultat in hoc
ꝯſiſtit. ꝙ homo cogitet ꝙ nihil pōt ex
ſeipſo ſine grā dei. et ꝙ nihil eſtimet
omne bonū ꝑ eū factū reſpectu eiꝰ qꝺ
facere debuiſſet. dicens ſe iuxta doctri-
nam chriſti ſeruū inutilem ⁊ indignū.
Recogitet etiā ꝙ ex ſe nihil habet niſi
peccatū. ⁊ ꝙ ſemꝑ timeat ſibi aliqd de
eſſe de his q̄ ꝑtinēt ad neceſſitatē ⁊ ad
augmētū ſalutis ſue. ⁊ quicūqꝫ iſta di
ligēter recordari voluerit: ꝓculdubio
oēm ſuꝑbiā a corde ſuo eliminabit.

¶ Sex remedia cōtra oēm ſuꝑbiam.

REmedia gn̄aliter contra oēꝫ cc
ſuꝑbiā ſūt ſex. ¶ Primū eſt
ꝯſideratio vite ſctōꝝ ꝑterito
rū. quoꝝ cōparatiōe oīs ꝑfectio nr̄a im-
ꝑfecta videtˀ. Cū enī cōſideramus hu
militatē beate virginis. auſteritatē bea
ti Iohis baptiſte. puritatē iohis euā
geliſte. largitatē beati Martini. ⁊ ſic ꝺ
alijs. Tūc videmꝰ māifeſte ꝙ vita nr̄a
ſit quaſi nihil reſpectu ſanctoꝝ p̄cedē-
tium. Unde Gregꝰ. Qui vitā p̄cedē-
tium conſpicit: quid in ſe gemere debe
at ſubtilius cognoſcit. ¶ Scdꝫ reme
dium eſt videre defectuoſos homines
ſcꝫ homines pauꝑes cecos claudos le
proſos. ⁊ ſic de alijs. Quia q̊libet no-
ſtrum qn̄tūcunqꝫ ſanus ⁊ fortꝭ adhuc
pōt fieri talis ſi deꝰ ꝑmitteret hꝰ ſemꝑ
cogitandū eſt nobis: vt ſic ꝑ talē conſi
deratiōnē hūiliemur. ¶ Tertiū reme
diū ē cōſideratio vilis ſeruitutis in q̄
hō eſt ſi ipſe ē ſuꝑbꝰ. qꝛ ē ſeruꝰ diaboli
Unde Iob q̄dragesimoprimo. Ipſe
enī ē rex ſuꝑ oēs filios ſuꝑbie. Et ſic
q̊libet rex hꝫ regnare ſuꝑ ſuos ſb̄ditoſ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſicet diabolus ſuꝑ ſuꝑbos. Item ſicut hūiles ſunt filij dei qui dabit eis regnuꝫ ꝓ hereditate paterna. Sicut dicitur Luc. xij. Nolite timere puſill⁹ grex· quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum. Sic ⁊ ſuperbi ſunt filij diaboli qui dabit eis infernum et eternum ſupplicium. Unde Aug⁹ in epla. Quem ſuperbū videris: filiū eſſe diaboli non dubites. ¶ Quartū eſt cōſideratio vilitatis proprij corporis Primo quomodo puer de vili materia cōcipitur: ⁊ in vtero matris nutrit᷑ Secūdo quomodo in ꝑ̄ſenti vita eſt homo vas ſtercorum. Un̄ Michee. vj Humiliatio in medio tui eſt. Qd patet: quia omnia que exeunt de corꝑe humano tam abhominabilia ſūt ꝙ generant nauſeam etiā ipſi hoī. ¶ Quitum eſt exemplum humilitatis chriſti quia remediū tumoris eſt humilitas chriſti. Erubeſcat homo eſſe ſuperbus· quia humilis factus eſt deus. Intollerabilis enī eſt illa ſuperbia ꝙ miles ſedeat ſuper ſcamnū cuꝫ rex ſedeat iuxta eum ſuper terraꝫ. Bern̄. Solus ē magiſter verus humilitatis chriſtus: qui ⁊ humilitatem verbo docuit. Matth. xj. Diſcite a me quia mitis ſum et humilis corde. Et inſuper opere monſtrauit ſe vſqꝫ ad mortē exprobratiſſimaꝫ inclinando ⁊ per hoc tm̄ ſe humiliauit quātum ſe humiliare potuit· quia cuꝫ dominaret᷑ angelis īmortalib⁹: dignatus eſt ſeruire mortalibus· mori ꝓ mortalibus· ⁊ etiam occidi pro mortalib⁹ Aug⁹. Que ſuperbia ſanari pōt ſi humilitate dei non ſanat᷑. ¶ Sextum remedium eſt conſideratio illius diſtricti iudicij quod ſpecialiter erit ad humiliandū ſuperbos· vbi domin⁹ abūdanter retribuet faciētibus ſuperbiā. Eſa. ij. Dies dn̄i ſuper omnē ſupbum ⁊ arrogantem. Unde Eſa. xxviij. Pedibus cōculcabitur corona ſuperbie Et non ſoluꝫ ſuperbus humiliabitur in futuro ſed etiam quandoqꝫ humiliatur in ꝑ̄ſenti vita. Unde legitur exemplum. Qꝫ quidā aduocatus diues ⁊ potēs ꝓpter nimiam ſupbiaꝫ noluit hominib⁹ pauperib⁹ loqui· qui iuſto dei iudicio poſtmoduꝫ infirmatus dixit ſe eſſe cattum ⁊ ſic ſe ſub ſcamno locauit· vel ſe ſub lecto abſcōdit. Et qn̄ requiſitus fuit ab amicis vel cognat᷑ ſuis cur hoc faceret: Rn̄dit: Quia cattus ſum ⁊ ad modum catti operor. Et quādo āmonitus fuit ob ſaluteꝫ anime ſue de ꝑceptione ſacramentorum ſemꝑ reſpondit cattus ſum· et ſic miſerabiliter ſine omni cōtritione ⁊ cōfeſſione et ſine ſacramēt᷑ obijt: qꝛ ſm̄ dictum chriſti· q̇ ſe exaltat hūiliabitur.

¶ De inuidia.

SEcūdo vidēdum eſt de inuidia· que ſm̄ Greg· ideo ex ſuperbia naſcitur· quia ſuperbus inuidet ꝙ alius ſibi coequatur. Et de inuidia hic dicendo· primo ponemus ea que poſſunt valere ad deteſtationē huius peccati· ſecūdo quando ſit peccatuꝫ veniale vel mortale· tertio tangemus aliquid de ſpecieb⁹ eius quarto quomodo ſe occultat ſub triplici ſpecie virtutum· quinto remedia contra illud vitiū. ¶ Quantū ad pri A
mum ſciendū ꝙ inuidia ſm̄ Aug· eſt dolor aliene felicitatis· ⁊ dicitur ab inuidendo· qꝛ ſcꝫ non poteſt videre bona aliorū. Johes aūt damaſcen⁹ li. ij. ca. xiiij. dicit. Dis inuidia ē triſticia de alienis bonis. Ad deteſtationem vero hui⁹ vitij ſm̄ wilhel. lugd' ꝑmo facit hoc ꝙ hoc vitiuꝫ ē peccatū in ſpiritum ſanctum ſm̄ vnā acceptionē. Quia ē

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf